

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ 2 ФЕВРАЛЬ КУНИ МАМЛАКАТИМИЗДАГИ СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР РАҲБАРЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ.

НУОУ

1997-yil 27-avgustdan chiqsa boshlagan

www.nuquq.uz

2021-Y. 4-FEVRAL, №5 (1254)

BOSH PROKURATURADA

ОДИЛ СУДЛОВГА ЭРИШИШНИНГ ЯНГИ ТИЗИМИ

2021 йил 3 февраль куни Бос прокуратурада «Фуқаролик ва иқтисодий суд процессида суд қарорларини қайта кўриш институтининг янги босқичи ва бунда прокурорнинг роли» мавзусида онлайн семинар-тренинг ўтказилди.

Бос прокурор ўринбосари С.Артикова олиб борган тадбирда суд қарорларини қайта кўриш соҳасида конунларга киритилган янгиликлар ва бу борада прокурорларнинг асосий вазифалари ходимларга тушунтирилди ҳамда муаммолар мухокама қилинди.

Қайд этиши жоизки, 2021 йил 12 январь куни кабул қилинган конунларга мувоғиқ Фуқаролик ва Иқтисодий процессуал кодексларга суд қарорларини қайта кўриш масаласида шунингдек, судда прокурор иштирокига оид бир катор ўзгариши ва кўшимчалар киритилди.

Аввалинни апелляция ва кассация инстанцияси судлари бир хил вазифани бажариб, биринчи инстанция судларининг қарорларини қайта кўриб чиқсан. Уларнинг бири конуний кучга кирмаган суд қарорлари устидан берилган шикоятларни, иккинчи эса конуний кучга кирган суд қарорлари устидан берилган шикоятлар эса кассация тартибида кўриб чиқилади.

Судларга кассация тартибида шикоят берининг 6 ойлик мuddati 1 йил этиб белгиланди. Одил судловга хос бўймаган, ишларни назорат тартибида кўриш институти бекор қилинди. Келгусида мазкур конунларни тўти кўллаш прокурор фаoliyatini самарали амалга оширишига хизмат қиласади.

Ўз мухбириимиз

КОРРУПЦИЯ ГА КАРШИ КУРАШГАН ШАХСЛАР РАҒБАТЛАНТИРИЛАДИ.

ТАЪЛИМ-
ТАРБИЯДА
ТАНАФФУС
Бўлмайди.

6-БЕТ

7-БЕТ

ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРЛАРИ – ҲАЁТДА ВА НАЗОРАТДА

Давоми. Бошланиши 1-бетда

Бундан ташкири, прокурорларда «темир дафтар»га киритилган оиласларни кўллаш, уларнинг бандлигини тъминлаш масаласига алоҳида эътибор каратилди. Жумладан, «Саховат ва кўмақ» умумхалқ харакати донарасида йил бошидан 18192 та эҳтиёжманд оиласнинг 15465 таси «темир дафтар»дан чиқарилиб, 16163 киши иш билан тъминини

Бундай хизмат тибиёт ва санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги маркази ходимлари томонидан илник кутиб олининг, унга 1500 дан зинёд киши аъзо бўлди. Мазкур канал оркали маркази ходимларига ҳукукий тушунчалар берилб борилди, уларнинг 200 дан ошник мурожаати мутахассислар иштирокида ўрганилиб, ёрдам кўрсатилди.

«Саховат ва кўмақ» умумхалқ харакати хамда пандемия шаро-

бий кўрикдан ўтказилди.

Муруват ва меҳрибонлик уйларида тарбияланадиган болаларга қувонч баҳш этиши максадида Янги йил байрами арафасида уларга совғалар улашилди.

Шунингдек, ахолини кўллаб-кувватлаш максадида вилоят прокуратурасининг ташаббуси билан Муборак туманидаги Сарик ва Гулестон кишлоскларини тоза сув билан тъминлаш лойхаси ишлаб чиқилди. 11 та насос кувури тъминалниб, 12,6

«темир дафтар»га киритилган Э. Абдувалиевага барча шаронтлари мухайё этилган уч хоналий курб берилди.

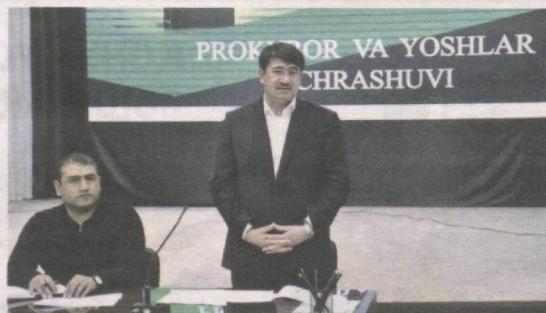
Кишида ва Янги йил байрами арафасида ички бозорни асосий турдаги озиқ-овқатлар билан кафолатли тъминлаш ва нархларнинг сунъий оширилишига йўл кўймаслик максадида вилоят прокуратураси деяртаментнинг вилоят бошқармаси органлари ходимлари хар куни жойларга чиқиб, нарх-наво-

сўмлик зарар ундирилди.

Жисмоний ва юридик шахслар, шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг мурожаатларини кўриб чикиш, уларнинг поймой этилган ҳукукларини тиклашга алоҳида эътибор каратилди.

Президентимиз томонидан 2020 йил 29 декабрда парламентта қилинган мурожаатда юртимизни тараккӣ этириши, халқимизнинг турмушини яхшилаш, Ўзбекистоннинг халка-

ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ – БОШ МАҚСАД

ланди, уларга 33,4 миллиард сўмлик маддий ёрдам кўрсатилди.

Шунингдек, пандемия шароитида доимий даромад манбайдан ажralиб қолган оиласларни кўллаш максадида Курбон хайти арафасида 500 та оиласга мингта кўй тарқатилди.

Коронавирус инфекцияси ахоли ўртасида кенг тарқалгани боис тибиёт муассасаларида тиббий кислородга бўлган эҳтиёжини қондириш вазифаси кун тартибига кўйилди. Қарши шаҳридаги «Шайхали кислород» МЧЖ фаолият кўрсатмаганни сабабли унга қарашли бино етти йилдан бўён бўш турғанди. Бухоро ва Самарқанд вилоятларидан малакали мутахассислар жалб килинниб, мазкур бино ва кислород ишлаб чиқариш ускуналари таъминаланди. Натижада мазкур обьектда суткасига 720 куб метр (120 та баллов) кислород ишлаб чиқариш йўлга кўйилди.

Пандемия шароитида тиббий ва санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги маркази ходимларнинг ҳукукий ёрдам бериш ва муаммоларнинг сим топиш максадида «Прокурор қабули Covid-19» телеграм канали ташкил этилди.

итида ахолини кўллаб-кувватлаш борасида вилоят прокуратураси органлари амалга оширган ишлар эътиборга олининг, Президентимиз томонидан 8 нафар ходимимиз «Мехр-саҳоват» кўкрак нишони билан тақдирланди. Баш прокурор ва менинг бўйругим билан 52 ходим рагбатлантирилди.

Вояга етмаганлар ҳукукларини химоя килиш ҳам прокуратура ходимларнинг доимий эътиборида бўлиб, бу соҳада кўлланган 2419 та прокурор назорати ҳужжати оркали 3014 нафар боланинг бузилган ҳукуклари тикланди, конун талабларига зид бўлган 836 та ҳужжатга протест келтирилди. 394 нафар ногирон бола чукурлаштирилган тиб-

километр ичимлик суви кувури тортилиши натижасида 13600 нафардан ортиқ ахоли тоза сув билан тъминланди.

Йигирма йилдан бўён оқова сув билан тъминланмасдан келаётган Нишон туманидаги Самарқанд ва Гулестон маҳаллаларида яшовчи ахолининг орзуси ушади. Тадбиркорларнинг ёрдами билан 15 километр қувур тортилиб, ушбу маҳаллалар оқова сув билан тъминланди ва ахолига экин-тикин килиб томоркандан самарали фойдаланиш имконияти яратилди.

Вилоят прокуратурасининг ташаббуси билан Қарши туманининг Кожар маҳалласида кийин ахволда яшаб келаётган ва

нинг барқарорлигини назоратга олиши.

Фуқароларнинг ҳукук ва эркинликларини суд оркали химоя килиш, судда прокурор иштирокини тъминлаш оркали адолатли, конуний қарорлар кабул килиннишга эришини борасида ҳам муйайн ишлар амалга оширилди.

Иккисидой, маъмурий, фуқаролик ва жиноят ишлари бўйича судларда кўрилган 7148 та исда прокурорлар катнашди.

ро майдондаги нуғузини юксалитириш, ёшларни ҳар томонлама кўллаш ва ахоли саломатлигини мустаҳкамлаш борасида устувор вазифалаб белгилаб берилди. Шу вазифаларни бажариша биз халқимизга камарбаста бўламиз. «Хали давлат органлariга эмас, давлат органлари халқка хизмат килиши керак» деган тамоилга амал килган ҳодда жорий йилда ҳам жисмоний ва юридик шахсларнинг муаммоларини хал этиш

СПОРТНИ СЕВ, СПОРТ БИЛАН ЯША

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 октябрдаги «Соғлом турмуш тарзини кенг татбиқ этиши ва оммавий спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» тақдирли мурожаати бўларо вилояти прокуратурасида ходимларнинг соғлом турмуш тарзини кўллаб-кувватлаш ва жисмоний фоаллигини ошириш бўйича тизими ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Бу борада вилоят прокуратураси томонидан чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, фаолиятта жорий қилинди.

Жумладан, ҳафтада 2 марта тақдирли мурожаати сенсанба ва жума кунлари иш вактидан сўнг ходимларнинг спортивни футбол, бадминтон, волейбол, стол тениси ва бошқа турлари билан мунтазам шуғулланишлари йўлга қўйилиб, шарт-шароитлар яратилди.

Хусусан, жорий йилнинг 30 январь куни «Спортни сев, спорт билан яша» широри остида вилоят, туман ва шаҳар прокуратураси ходимлари ўртасида мини-футбол бўйича ўтказилган «Вилоят прокурори кубоги» мусобакаси ходимларга кўтарилик кайфият багишилади.

Мусобакада Бухоро шаҳар прокуратураси жамоаси 1-ўринни, вилоят прокурату-

расининг «Маҳкама-2» жамоаси 2-ўринни, вилоят прокуратурасининг «Маҳкама-1» жамоаси 3-ўринни эгаллади. Голиб ва совиндорлар, шунингдек, турнирнинг «Энг яхши дарвозабони» Ш. Алмосов, химоячиси А. Бакоев, хужумчиси Э. Шумуродов, ўйинчиси У. Ядгаровлар вилоят прокурори М. Истомов томонидан диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан соғлом турмуш тарзини тарғиб килиштаги қаратилган амалий ишлар нафасат ходимлар, балки ахоли ўртасида факат ходимлар, балки ахоли ўртасида

Азamat BOZOРОV,
Бухоро вилояти прокуратураси бўлим прокурори

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2 февраль куни Покистон Ислом Республикаси Боз вазирининг маслаҳатчиси Абдул Рассоҳ Довудни қабул қилди.

ҚИШЛОҚ ХҮЖАЛИГИ СОҲАСИ – ДОИМИЙ ЭЪТИБОРДА

2020 йили Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси органлари томонидан аграр ва озиқ-овқат соҳасида ўтказилган мониторинг ҳамда текширишлар натижасида 1200 та прокурор назорати хужжати қўлланди. Асосийси, 1348 нафар шахснинг бузилган хукуқлари тикланишига эришилди.

Таъкидлаш лозимки, ушбу тадбирларда асосий эътибор жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари, дехкон ва фермер хўжаликлари хукукларининг химояси, ер ажратища конунларга риоа килиниши, маблағларнинг тўғри сарфланиши, минерал ўтилар талон-торож килинишининг олдинги олиш қатор масалаларга қаратилди.

Жумладан, фермер хўжалиги ташкил этиш учун жами 436,9 гектар ер олиб берилди. Банклардан 38 млрд. 289 млн. сўм кредит, 2 млрд. 536 млн. сўм иш ҳаки, шунингдек, ёнлиг, минерал ўтиг, эҳтиёт кисмлар олинишида, карзларнинг ундирилишида ёрдам кўрсатилди. Масалан, 2020 йил 1 декабрда «Қорақалпок агрокимёхим» АЖнинг иш ҳакидан қарзи 427 млн. сўмга етган. Республика прокуратурасининг аралашуви билан иш ҳаки тўлик тўланиши таъминланди ва 418 нафар ишчининг хукуки тикланди.

Ағсусли, прокуратура органлари томонидан ер тўғрисидаги конунлар ижроси ўрганилганда қатор конунбузилишлар аникланди. Ҳусусан, маҳаллий хокимият органлари сугориладиган ерларни ўз вактида эгаларига бермаган, ахолининг уй куриш учун ерга бўйлган талаби ўрганилмаган, ер ажратиб бериш тартибига риоа килинмаган. Оқибатда эса одамлар уй куриш учун ерни ўзбошимчалик билан эгаллашга мажбур бўйлан. Биргина Беруний туманида 106 ки-

ши интизомий, 1 киши маъмурӣ жавобгарликка тортилди. Натижада 21 нафар жисмоний ва юридик шахснинг бузилган хукуклари тикланишига эришилди. 5 та жиноят иши кўзғатилди.

Сув ва гидротехник иншоотлардан фойдаланиш тўғрисидаги конунчилик ижроси бўйича ўтказилган текширишларига кўра 1063 нафар шахснинг хукуки тикланди. Масалан, республикада сувни тежайдиган сугориши технологияларини жорий этишга қўмаклашувчи гурӯҳлар ва маҳаллий хокимиятларнинг мансабдорлари жуда кўп микдордаги бюджет маблағини талон-торож қилган. Жумладан, 2019 йилда 9 та фермер хўжалигида 32 гектар ишланмаган май-

Кадастр бошқармаси бўш иш ўринлари ҳақидаги хисоботни яширган.

дона 256 млн. сўм ва 2020 йилда 6 та ҳолатда 19,5 гектар ишланмаган майдонга 148 млн. сўм субсидия соҳта далолатномалар асосида ажратилишига йўл кўйилган. Ушбу ҳолат юзасидан ҳам жиноят иши кўзғатилди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг етиштирилиши, сакланниши ва реализация килиниши тўғрисидаги конунлар ижроси юзасидан ўтказилган текширишда эса «Чимбой дон» МЧЖнинг «Қорақуз дон» филиалида 413 млн. 407 минг сўмлик 149,6 тона бўғдой камомади аникланниб, жиноят иши кўзғатилди.

Салкам 20 гектар сугориладиган ерда 106 киши уй қуриб олган.

ши сугориладиган 19,5 гектар ерда уй кураган. Ушбу ҳолат юзасидан «Беруний» ОФИ, «Найман» МФИ, «Шимом» ОФИ, туман ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими ҳамда туман хокимигининг мансабдорларига нисбатан жиноят иши кўзғатилди.

Шу билан бирга, маҳаллий хокимликлар ер ажратища конунга зид 278 та қарор қабул килгани аникланди.

Аникланган конунбузилишларни бартарафи этиш юзасидан 20 та тақдимота киришлид, ноконуний хужжатларга нисбатан 21 та протест келтирилди, 21 ки-

Бундан ташкири, туман хокимларининг 2021 йилда галла етиштириши хакида қарорларида ҳам қатор конунбузилишлар аникланди. Масалан, Нукус тумани хокимининг 2019 йилдаги қарори билан «Бобоҷонов Ражаб» фермер хўжалиги 19 гектар ерда галла етиштириши бўйланган. Лекин галла яхши экилмагани учун униб чикмаган ва хўжалик режадаги 24,1 тонна донни топширмасдан, шартномани бажармаган бўлса-да, туман хокими 2021 йил учун ҳам мазкур фермер хўжалигини режа бўйлаб берган.

Кадирбай БЕКМУРАТОВ,
Қорақалпогистон Республикаси прокурорининг ўринбосари

ҚЎЧАДА ҚОЛГАН ЁМОН

Бугунги кунда оммавий ахборот воситалари ёки ижтимоий тармоқлар орқали «Фирибгарларга алдамнанг» деган чақириклиарни тез-тез эшишиб қоламиз ёки шу мавзуга доир лавҳаларга кўзимиз тушади. Шунга қарамасдан, аксарият ҳолатларда яқин қариндошлар билан ёки уларнинг манфаатини кўзлаб бегона шахслар билан ҳуқуқий муносабатларга киришганда эътиборсизликка йўл қўймас. Оқибатда ҳам ўзимизнинг, ҳам яқинларимизнинг ҳаловатини бузамиз.

Фуқаролик ишлари бўйича Учтепа туманларро судининг 2017 йил 14 сентбрдаги ҳал кулов қарори билан К.М.нинг дъяво аризаси каноатлантирилди, Б.Ни оила аъзолари билан бирга яшаб келган уйдан бошқа туар жой бермасдан кўчириш белгиланган. Суд қарори юкори инстанция судларида ўзгаришсиз колдирилган.

Иш хужжатларига кўра, Учтепа туманинда хонадон нотариал тасдиқланган олди-сотди шартномасига асосан Б.Б. томонидан фуқаро К.М.га сотилган. Фуқаролик кодексининг 386-моддасига биноан олди-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотовчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га малия килиб топшириш мажбуриятини, сотиб олувчи эса бу товарни қабул килиши ва унинг учун белгиланган пунли тўлаш мажбуриятини олади.

Тарафлар тузган олди-сотди шартномасида улар ўртасида гаров ва қарз муносабатлари йўқлиги ҳамда асл мақсади олди-сотди шартномасини расмийлаштириш эканлиги кўрсатилган.

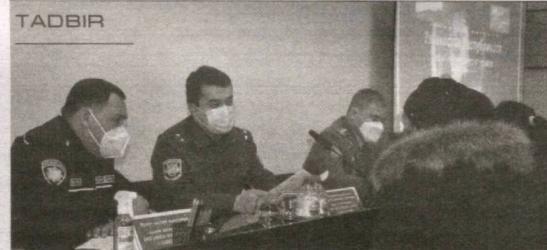
Шу билан бирга, шартномада нотарни битимларнинг ҳақиқий эмаслиги хакида талабларни уларга тушунтириб, шартнома мазкур талабларга кўра ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин эмаслигиги байн килган.

Шартномани имзолаш пайтида Б.Б. уйнинг пулини тўлиқ олганини ёзган. Ўз навбатида ушбу шартномага унинг турмуш ўртоғи С.С. ҳам рози бўлган. Бирок суд мажлисида Б.Б. ўзининг жиёни И.Х. тадбиркорлини билан шугуљаниши учун К.М. унга қарз бериб тургани сабаб уйни вактина унинг номига гаров тарикасида ўтказиб турниши илтимос қилгани учун уйни ўзига нотаниши бўлган фуқаронинг номига ўтказиб берганини, онласи билан бошқа борадиган жойи йўқлигини ва уйни сотиш истаги бўлмаганини, жиёни уни алдаб кеттанини билдириб, уйни ўзиди колдиришини сўрган. Ўз навбатида, холат юзасидан И.Х.га нисбатан Жиноят кодексининг 168-моддаси билан жиноят иши кўзғатилган.

Аммо Б.Б. ўзи оиласи билан яшаб келган уйдан чиқарилиб, неча йиллардан бўён яшаб келган уйидан айрилди ва ҳаловати бузилди.

Наврузжон НУРИЛЛАЕВ,
Бош прокуратура бошқарма прокурори

TADBIR

МУАММОЛАР ЎРГАНИЛДИ

Президентимизнинг Олий Мажлисига қилган мурожаатидан келиб чиқадиган вазифалар ижроси доирасида Республика ҳарбий прокуратураси томонидан Нукус шаҳрида Миллий гвардия Қорақалпогистон Республикаси Кўриклиша бошқармаси органлари ходимлари ҳамда оила аъзолари иштирокида сайдер қабуллар ташкил этилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокурорининг ўринбосари Сарвар Мухитдинов томонидан Миллий гвардия ҳарбий хизматчилиари, ходимлари ва уларнинг оила аъзоларини кўллаб-куватлаш, аёлларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини химоя килиш, уларнинг барча соҳалардаги иштирокини ошириш борасида Ҳарбий прокуратура ва Миллий гвардия ҳамкорлигидаги амалга ошириб келинаётган чора-тадбирлар ҳакида алоҳида тўхтатиб ўтилиди.

Қабулларда ўнга яқин давлат ташкилотлари мутахассислари катнишиб, 63 кишининг арзи тингланди, қабул килинган мурожаатлар юзасидан конун доирасида тушунтириш берилди. Шунингдек, меҳнат ярмаркаси ва китоблар кўргазмаси ташкил этилди.

Фарҳиддин БЕГАШЕВ,
Нукус ҳарбий прокурори

ЭМАС ОСОН БУ МАЙДОН ИЧРА ТУРМОК...

Шарқ халқлари адабиёттада хамсачиликка Низомий Ганжавий асос солған бўлса, бошқа ижодкорлар унинг «Панж ганж»идаги («Беш хазина») достонларнинг мавзуси, сюжети ва композицияси, қаҳрамонлари, вазни, жойлашиш тартибини сақлаган ҳолда мустақил асар яратганлар. Бу бадиий ижодда катта маҳорат мактаби саналган. Анъанага кўра биринчи достоннинг асосини фалсафий-ахлоқий масалалар ташкил этган.

Сўз сеҳргари Алишер Навоий Ҳусрав Дехлавий ва Низомий Ганжавий каби Шарқнинг забардаст шоирлари анъаналарини давом эттириб, 42 ёшида бу улуғ ишга кўл урди. Унинг курдатли калами бамисли югурунга янглиг тез йўргалади ва нисбатан жуда киска муддатда, яъни 1483-1485 йилларда беш бебаҳо асар ёзилди. Натижада у ўзидан аввал яшаган хамсанависларга етиб олди ва баъзи жихатлари билан улардан ўзбид кетди. Шунга карамай улуғ ижодкор хокисорлик билан ўтмишдошлини ўзидан юкори кўйди:

Эмас осон бу майдон ичра турмоқ,
Низомий панжасига панжса урмоқ...
Керак шер олгода ҳам шери жанги,
Агар шер ўлмаса, бори паланги.

Хамсанавислик майдониди туриш, ракобат, бу соҳанинг улуғлари панжасига панжа уриш осон эмаслигини тан олди шоир. Низомийн шерга киёслади. Унга карши туриш учун шер каби кувват ва шиҷоатга эга бўлиш, шер бўлмаган тақдирда ҳеч бўлмагандага йўлбарс бўлиши лозимлигини чукур хис этган холда калам сурди.

«ҲАЙРАТУЛ-АБРОР» ҲАЙРАТЛАРИ

«Ҳайратул-аброр» «Хамса»даги биринчи достон. Номининг ўзи ёки унинг ҳайратли жасорат эканлигидан далолат бериб туриди.

Ҳайратнинг ўзинима? Ҳамма нарсага бефарқ кишилар ҳеч нарсадан ҳайратланмайдилар. Иход килиш, яратиш, кашф этиш учун хам ҳайрат керак.

Мазкур достоннинг ўзи ҳайратнинг макони. У колган тўрт достон учун мавзулар хазинаси. Унда энг аввали «башар вужуди сипекхрининг кавкази жахонти ба инсон зоти маъданийнинг жавоҳри сероби» бўлмиш сўз хусусида ҳали ҳеч ким айтмаган, айтганда ҳам бундай тарзда нозик ва жозибали ташбеҳлар ишлатолмаган таърифлар бизни ҳайратга солади:

Сўз гударига эрур онча шараф,
Ким бўла олмас анга гавҳар садаф.
Тўрт садаф гавҳарининг дуржи ул,
Етти фалак ахтарининг буржуи ул.

Сўз бекиёс қурдатга эга. Қадимги давр нотиклари (Римда) давлат бошкарувидан норози бўлиб куроллашиб келган ҳалқни сўз ёрдамида шу кўйга согланларки, улар куролларини ташлашиб, сенатни карсаклар билан оликлиш бошлагандар. Ёки зарур бўлганда улар бунинг тескарасини килиб, оломонни давлат сиёсатига карши йўналтира олганлар.

Мумтоз адабиётимиз, хусусан, Навоий ғазалларидан ўрин олган Исо пайғамбар сўз ёрдамида ўликини тирилтирган ва Масиҳ номини олган.

Сўздин ўлукнинг танида рӯзи пок,
Рӯз доди тан аро сўздин ҳалок.
Тиргишиб ўлганини каломи фасиҳ,
Ўзига «жонбахши» лакаб деб Масиҳ.

Достоннинг ўн еттинги боби кўнгил таърифидан сўз юритади. Бу бобда ҳам ҳайратли таъриф ва тасвirlарга дуч келамиз.

Кўнгил гулга ҳамоҳанг, у вужуд аро унган ғунча, контга белантган пайкон. Гўзат ташбеҳлар ва ҳайратомуз тамсиллар давом этавради. Золимда ҳам, мўминда ҳам,

яъни Дажжолда ҳам, Набида ҳам калб бор.

Достонда адолат, саҳоват, андиша, сабру қаноат каби хислатлар тараинум этилади. Адолатли шоҳлар золим хукмдорлар ўрнак килиб кўрсатилиди.

Эйки, қавий айлади давлат қўлунг,

Зулм сори тушди ва лекин йўлунг

каби мисраларда давлат подционинг кўлини кучли, курдатли килгани, лекин хукмдор бу кучдан ҳалқка зулм килиш йўлида фойдаланганини англаймиз.

Риёкорлик, хийла, макр каби иллатлардан инсон қалбини поклаш, бунинг ўрнига адолат, саҳоват, сабру қаноат каби хислатларни жойлаш достонда, унинг ҳар бир боби ва ҳар сатрида бўртиб кўрниб туради.

Ҳиммат – юксак фазилат, достондаги ўтинчи чол бу борада Ҳотами Тойидан устун. Нега? Ахир, Ҳотами Тойи – адабиётимизда саховатпешалик рамзи. У ҳалойникин чорлаб, катта зиёфатлар беради. Унда юзлаб тую, сон-саноқизз кўйлар курбон килади. Ана шундай тўкин зиёфатдан манмун бўлган кишилардан бири Ҳотами Тойининг саховати ва кўли очикилгидан ҳайратланниб, «Ўзингдан ҳам химматлироқ одамни кўрдингми?» деб сўрайди.

Ҳотами Тойи нафакат саховатпеша, балки акдли одам эди. У чолнинг гапидан ҳайратланади. Уни тўғри тушуни ва ҳиммати баланд бу бечораҳол чолни ўзидан устун кўяди:

Улки бу янглиг сўзи мавзун эди,

Мендан анинг ҳиммати афзун эди.

«Ҳайратул-аброр»нинг олтинчи маколатида адаб, етнинчисида қаноат, саккизинчи мақолатда вафо хусусида сўз юритилади. Шунингдек, достоннинг кейнинг саҳифаларида вафо, илм олишининг зарурати хусусида ҳамда комил инсонларга хос бўлган бошқа ҳайратлар кўз ўнингиздан ўтади...

Холоса килиб айтганда, Алишер Навоийнинг «Хамса»си ўзбек адабиётининг шуҳратини оламга ёйиб, жаҳон адабиётининг дурдоналиридан биринга айланди. Форс адабиётидаги хамсачиликка жавоб сифатида ўзбек тиляда биринчи марта яратилган бу мажмуя тилимизнинг чексиз имкониятларини намоён килди. 52 минг мисрадан иборат бу асар XV аср ислом тафқурининг борлик ва табият, инсон ва жамият, ахлок ва камолот ҳакидаги

НАВОИЙ ЗАМОНДОШЛАРИ ХОТИРАСИДА

«ОҚЧАМНИНГ ОЛТИ ТАНГАСИ ҚАНИ?»

Кунлардан бир куни саховатли амир Алишер заиф кимсалларни ўзининг кизик кўрниши ва гаплари билан бошқалардан мумтоз бўлган мавлоно Шаҳобиддин Мудаввинга марҳамат юзасидан эгар-жабдукли от инъом килди. Бу илтифотдан у ўзини олӣ ҳазратнинг хос кишиларидан хисоблаб, хизмату мулозаматни хаддидан ошириб юборди. Амир Алишер отгланиб бирор ерга борадиган бўлса, у ҳам дарҳол орқасидан нари кетмас эди. Қанадай ёпишиб олган бу одам туфайли амир Алишер кўп сиккди, лекин унга бирон гап айтишга, хузуридан йироқлаштиришга ботинолмади. Охирни бўлмади. Хизматкорлардан бири амир Алишернинг тошшириги билан ўғри тарикидан унинг уйига кирди ва отини бозорга олиб бориб юборди.

Шаҳобиддин Мудаввинга ўғринни ва отини кўп кидири, лекин тополмади. Шундан кейин амир Алишер хузурига келиб арзу дод килди. Амир Алишер деди:

– Отингнинг бахо-
сини берамис, факат шу
шарт биланки, бундан ке-
йин от сакламайсан, от-
ланган кезларимизда бизга бош отриги бўлмайсан.

Шаҳобиддин Мудаввинг рози бўлди. Амир отни сог-
тан хизматкорга буорди:

– Мавлонога юз танга олиб чиқиб беринг!

Хизматкор Шаҳобиддин Мудаввинга тўқсон тўрт танга олиб чиқиб берди. Мавлоно оқчанини олди, лекин уни хисоблаб кўриб таажкубланди ва деди:

Ҳотами Тойи бундай жавоб килади: «Бир куни барча ҳалойникин чорлаб зиёфат бердим. Юз тую ва беҳисоб кўй-кўзилар курбон килдим. Базм авжиди пайт бир ҳаво олай деб далага чиқдим. Шунда бир чолга кўзим тушди. У орқасидан бир боя тикинни кўтариб келарди. Унинг норчор ахволини кўриб, хитоб килдим:

Кўз қаддин эмзак юки паст айлаган,
Жисмидаги гам хори нишаста айлаган.
Даштда гўёқи ҳабар биламадин,
Ҳотам уйи сори гузар қылмадин.

Уни Ҳотами Тойи зиёфатга таклиф килади. «Ташла тикин, гулшани иззатка ет» дейди. Шунда чол жавоб беради:
Сен доди чеккил бу тикин меҳнатин,
Тортмажил Ҳотами Той миннатин.

ўзига хос комуси эди. Алишер Навоийнинг «Хамса»си айни вақтда ўзбек адабий тилининг бойлиги, мукаммал ва ранг-барангларни ҳам намоиш этди. Шоир достонларида воеқаларни қадим Шарқ тарихининг Ҳусрав, Бахром, Искандар каби номлари афсоналар билан чуғланган шахслар, Лайли ва Мажнун каби ошиқлар ҳаётидан олди. Уларга янги мазмун берди, туркона руҳ киритди. Достонни ўқитган Шарқнинг буюк мутафаккирларидан бири Абдураҳмон Жомий Алишер Навоийни ҳаяжон билан олишишади, Ҳусайн Бойкаро эса шоирни ўзининг оқ отига миндириб, жиловдорлик килди.

**Норбута ГОЗИЕВ,
«Нуқуғ»**

Кильма улус ирзу иёлига қасд,
Айлама эл жони-ю молига қасд.

Алишер Навоийнинг мазкур шоҳбайтида «халқнинг номуси, бола-чакасига ҳеч қачон кўз олайтирма, эллининг жони-ю молига асло қасд кильма» деган маъно мурассамки, бундай хитоб барча замон ва маконлар учун бирдек мухим, унга риоа этмоқ эл бошида турган амалдордан тортиб, оддий одамларга ҳам бирдай таалуқларидир.

Дарҳакиат, асрлар ўтса-да Навоий ижодининг киммати ортавери, инсоният тараққиёт чўқисига етса ҳам Навоийиз бу камолот гарibiliгича колавери...

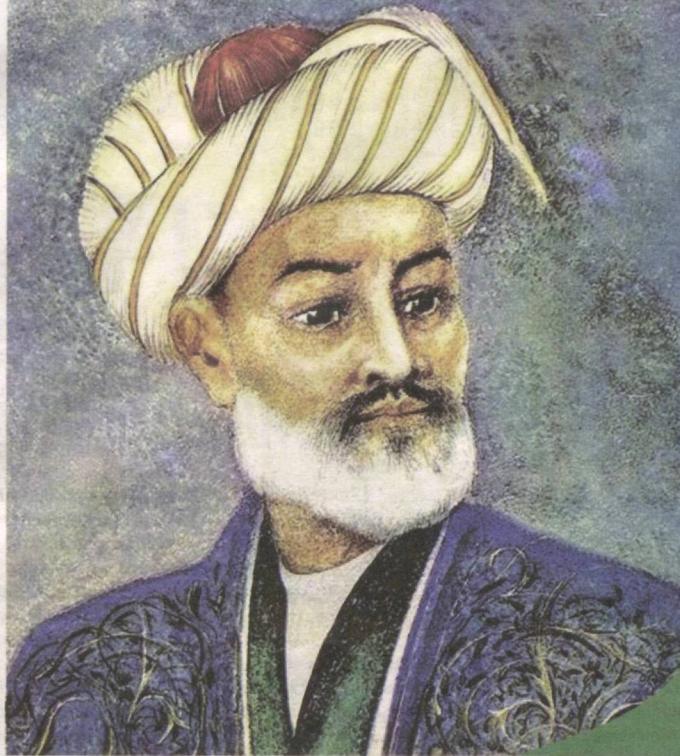
ФАРЗАНДЛАР НАВОИЙГА ЎХШАСИН ДЕСАК...

Президентимиз бошчилигидаги Ўзбекистонда янги бир уйғониш – Учинчи Ренессанс даврига пойдевор яратилаётган экан, Навоий ижодига, унинг шахсиятига, ундан ўрганиш, ибрат олишга ҳар қочонгидан ҳам кўпроқ эҳтиёж сезамиз. Оддий мисол, Навоийнинг болалигини олайлик. Отаси Фиёсiddин кичкина адабиётта ихлоси баландлиги, тогалари Фарбирий ва Кобуллийлар замонасиининг иктидорли шоирлари бўлишгани боис Алишер қизғин адабий мухитда улгайди, уйда уюштирилган шеърият базмларида кичикилигидан катнашиб, бадиий адабиётга ошно тутинди, минглаб мисра ғазалларни ёдлади. Натижада улуғ шоир, давлат арбоби, ҳалқпарвар ва ватанпарвар зот бўлиб этиши.

Бугун жамиятимизда оилавий муносабатлар, фарзанд тарбиясида кўплаб муаммолар борлиги рост. Яна шуниси ҳам ростки, Навоийни ўқисак ва уқсак, унинг фалсафаси-ю гояларига таянсан, муаммоларимиз сими топилади, икир-чикирларга ўралашмай катта ниятларга эришишга рагбат тумазис. Фарзанди тарбияси учун худди Навоий улгайлан мухит каби шаронт яратган, тарбияда унинг ўйтгиларига амал қилинган кишилар эса жамиятга қанчалар ориф, комил инсонларни етказиб беришлари айти ҳақиқат.

ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ УЧУН ҮЛУГ ВОСИТА

– Мавлоно Абдураҳмон Жомийнинг Навоий ҳақидаги фикрларига эътибор беринг: «Бу – макон ва замонни ўз забтига олган инсон». Яъни Навоийнинг номи, шахсияти, ижодига сиёсат, давр ўзгаришлири ёки замон ва макон тасвир ўтказади, – дейди филологияни фанлари бўйича фалсафа доктори Олимжон Даҳлетов. – Чунки ҳазрат булардан устун туради. Навоий замон ва маконга муҳтоҳ эмас, балки замона, сиёсат ва инсоният Навоийга мудом эҳтиёж-

МАКОН ВА ЗАМОННИ ЎЗ ЗАБТИГА ОЛГАН ЗОТ

манд. Шу боис ўтган беш аср давомида амириклар, хонликлар, юртимизни босиб олган Россия империяси ёки советлар тузуми бўладими – ҳаммаси ҳамиша Навоийга қайта-қайта мурожаат этишган. Аммо ҳаммаси Навоийдан ўз манфаати йўлида фойдаланган. Президентимизнинг 2020 йил 19 октябрдаги «Буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида»ги карорида бутун миллат манфаати кўзда тутилди. Зоро, Навоийни англаш – ўзликин англаш демакдир. Миллат ўзини англиши учун Навоийдан, унинг ижодидан улуғрга восита йўқ. Ўзбек қандай миллат деган саволга жавоб олмокчи бўлган одам Навоийни ўқиши, унинг ижодига мурожаат этиши, ундан сабоқ чиқариши керак.

Дарҳакиат, миллатни ўтмишидан, маънавий илдизларидан буткул узиб кў-

шишни максад кильган советлар 1941 йили камал килинган ва бомбалар ёғилиб турган Ленинград (хозирги Санкт-Петербург) шаҳрида шоир ижодига бағишинган анжуман ўтказиши, шундан кейинги ярим аср давомида Навоий асрлари жаҳоннинг турли мамлакатларида кайта-қайта чоп этилиши ушбу фикрларни тўла исботлайди. Жаҳон тинчлик кенгаши 1968 йили Навоий юбилей муносабати билан йўллаган табригида эса «Жаҳон маданиятининг энг яхши дурданаларига мансуб бўлган Алишер Навоийнинг қудратли ҳайётбахш шеърияти бутун тараккийпарвар инсониятнинг бойлиги бўлиб қолади» деба ёзтироф этган эди.

ЯНГИ МОБИЛЬ ИЛОВА

Бир гурух ёшларимиз муаллифлигидаги янги мобиъл иловани бемалол телефонларимизга юклаб олишимиз мумкин.

– Навоий бобомизнинг бизга колдиги кетган мероси ниҳоятда бой, шу меросни осон ўрганиш пайти келди, – дейди илова яратувчиларидан бири, АКТ соҳасининг умидли изланувчиларидан Забаржд Муродова. – Энди плеймаркет бозоридан Алишер Навоий ҳақида сўзловчи маҳсус иловани юклаб олиб, барча кизикарли маълумотларга эга бўлиши мумкин. Янги иловада Навоий ижоди учта тilda жамланган. Кейинроқ тиллар сони еттигатага етади. Унинг кулагиларидан яна бирни шуки, фойдаланувчилар маълумотларни аудиоформатда ҳам тинглашлари мумкин. Илованинг асосий кулагилги нимадан иборат деган савол туғилиши табиий. Асосий кулагилги – фойдаланувчи ўз шахсий кабинетига эга бўлиши. Ушбу кабинетта фойдаланувчи ўзига маъкул бўлган ғазал, руబий, ҳикматларни сақлаб кўя олади. Шу маълумотлар асосида мобиъл илова яратди. Ҳозир иловавага 100 дан ортиқ ғазал ва руబий юклантган бўлиб, ку кўрсаткич доимий равишда ўсиб боради.

Илованинг яна бир афзалиги шундаки, у ўзбек тилини билмаганлар учун ҳам Навоий ижодидан баҳраманд бўлиши имконини беради. Бу ҳали бошланиши. Айни ўйналишдаги изланнишлар тўхтаб қолмаслиги керак. Мазкур иловани оммалаштириш, камровини кенгайтиши, масалан, болалар севиб ўйнайдиган компьютер ўйинлари сирасига Навоий асрлари асосида ишланган версияларни киритиш милий манбаатларга хизмат килади. «Болаларимизни телефонлар тарбиялаштири» деган хавотир кун тартибига чиқаётган айни дамларда Навоий ва бошқа буокларимиз сиймосидан унумли фойдаланиш нажот бериши мукаррар.

БАРЧА ЗАМОНЛАР ШОИРИ

«Алишер Навоий ижоди худудсиз бир уммон. Унга тушган фаввос курук чикмайди. Ҳар ким ўз аклига кўра, ўз фойратига кўра, қунт-чидамига кўра албатта нимадир топиб чиқади. Аввалио, унда ҳар бир саволга жавоб бор» деба буюк шоирга таъриф берган эди адабиётшunos олим Бегали Қосимов. Дарҳакиат, Навоий – барча замонлар учун буюк ва севимли бўлиб колаверади. Ҳар бир авлод ундан ўзи учун зарур фикрларни топади. Айниқса ҳаёт, инсонист, одамийлик, маънавий поклиқ ҳақидаги фикрлари асло эскирмайди. Ана шундай зотга авлод эканимиз эса бизнинг баҳтимиз.

Юлдуз Ҳожиева,
«Нуқуғ»

JARAYON

ВАТАН ТАҚДИРИ УЛАР ҚЎЛИДА

Ёшларимизни ҳар томонлама қўллаш ҳамда ташаббустларини разбатлантириш уларни янги мэрралар сари руҳлантиради. Бектемир туманида уларнинг муаммоси ва тақлифларини ўрганиш, иш билан таъминлаш мақсадида ташкиллаштирилган «Ёшлар ойлиги» доирасида туман ҳокимлиги, прокуратуроси ва бошқа идоралар билан ҳамкорликда бир қатор тадбирлар ўтказили.

Жумладан, туман мада-нингттар ишқасида 12 та маҳаллада истикомат килувчи 12 нафар ёш ошпаз иштириқида «Ош чемпионати» ўтказилди. Голиб бўлган Миришкор, Олтингонглар ва Бектемир маҳалласи ёшларига киммат баҳо совғалар берилди. Шу-

нингдек, киркса якин ёшлар тумандаги кичик саноат зонасида фаолият юритаётган корхоналар фаолияти билан таништирилди.

Бундан ташқари, туман прокуратуроси, ИИО ФМБ ва vogta etmaganalr ishlari bўyicha idora paralaro komissiyasi azolopari

«Биз жиноятга қаршимиз, юрт ўғлонимиз» мавзусида ёшлар билан учрашув ташкил килди.

Таникли хунарманд ва тадбиркорлар иштирикоида ўтказилган тадбир эса тадбиркорликни йўлга кўйиш истагига даги йигит-қизларга ўзгача завк багишлади. Ёшлар ишлари агентлиги туман бўлими ҳамкорликда ўтказган «Инновацион гоялар» танловида тумандаги мактабларнинг ўқувчилари инновацион гоялар билан иштирок этишиди. Уларга турли номинациялар бўйича диплом ва китоблар тўплами тақдим этилди.

«Прокурор ва ёшлар» учра-

шиш билан бирга, ёшларни кинкитирган саволларга ҳам бағифал жавоб берисди.

Шунингдек, хокимлик, ҳалқ таълими бўлими, Ўзбекистон ёшлар ишлари агентлиги туман бўлими ҳамкорликда ўтказган «Инновацион гоялар» танловида тумандаги мактабларнинг ўқувчилари инновацион гоялар билан иштирок этишиди. Уларга турли номинациялар бўйича диплом ва китоблар тўплами тақдим этилди.

Тоҳиржон Ҳусанов,
Бектемир тумани прокурори

ТАРБИЯДА ТАНАФФУС БЎЛМАЙДИ, ТАЪЛИМДА-ЧИ?...

Устозимни йўқлаш учун ўзим таҳсил олган мактабга йўл олдим. Мактаб ҳовлисида чопқиллаб юрган болаларни кўриб, ўқувчилик йилларим ёдимга тушди. Ҳамон ўша бинолар, ўша чинорлару кўркм арчалар. Ўқитувчилар хонасига киравсанман, соchlарига аллақачон оқ оралаган, қадди букилганд, кўзойнек тақъсан устозимни овозидан танидим. Йиллар мактаб биносига таъсир қилмаган бўлса-да, муаллимларимизнинг кўринишига таъсир қилиби.

Үзгача бир завқ ва кувонч билан кутиб олган устозимниг меҳр тўла кўзлари ёшланди. Ўқувчилик вактларимизни ёдга олиб, узок гурунглашдик. Сұхбатимиз жараёнида гурунгат кўшилган бир неча ўқитувчининг фикрлари, дунёкарашидан ҳайрон бўлдим. Мендаги ўзгариши дарров пайқаган устозимни бугунги вазияти тушунтиргандай бўлди.

— Мактабимизда ўқувчилик сони аввалидан анча камайтади. Дарс соатлари етмайди. Жуда кўп ҳамасбларимиз фарзандларини ўқитиш, уй сотиб олиш, дарсдан бўш вақтида тадбиркорлик килиши максадида кредит олган. Кунлар шу қадар тез ўтадики, кредитнинг физини тўлаш вақти келиб қолади. Каражин тўлаш максадида ўқитувчилар кўпроқ дарс олишга ҳаракат қилишиади. Базан иккича соат дарсни деб бир-бiri билан жанжаллашади ҳам. Қани эди тезроқ беш йил ўтса-ю пенсияга чиқиб кетсан. Шуларнинг жанжали тутасин деб якинда йил бошида олган 20 соатимнинг 10 соатини кредит олган ўқитувчиларга бериб юбордим. Ўттига якин ўқитувчи онлайн ўтамиш деб иккича мактаб-

дан кўшимча дарс олишган. Лекин анъанавий дарс ўтилишига рухсат берилганидан бўён уларнинг хатти-харакатини кузатиб, афсусланаётганига гувоҳ бўламан. Ҳар бир мактабдан 12-15 соатлаб дарс олишган. У дарсни ўтишга esa вақти йўқ. Айримлари эса параллел келиб қолган. Кредит тўлайман деб кўй дарс олган ўқитувчилар ўқувчилик яхши сабоқ бермагани туфайли ўша мактабнинг таълимида сифат иккичи даражага тушиб колаяти. Пенсияга чиқканига тўрт-беш йил бўлганига карамай 28 соатдан кам дарс олишни истамаган ўқитувчиларимиз ҳам фарзандлари олган кредитни тўлаш мақсадида ишлади. Улар иккича кун мактабга келса, бир хафта бетоблиги сабабли келмайди. Уларнинг дарснини ҳеч ким ўтмайди. Шунданинг, ўқувчиликнинг таълими, фанларни ўзлаштиришга муносабати ўзгарган. Ҳамасбларимнинг локайдилгини кузатиб, тўғриси, шу қасбни танлаганига афсусланаман.

— Ҳафа бўлманг, устоз, — дейман у кишини юпаттан бўлиб.

— Вакт ўтиб, ўқитувчиларимиз ҳам аввалгидек ҳаёлини бўлмай,

астодил ишлайдиган замон ҳам келар. Ҳозир уларнинг ташвиши кўпайган-да. Бунинг устига ойлик маоши...

Гапим оғзимда қолди. Хонага шаҳд билан кириб келган аёлнинг гапларидан қаерга келганини унтуздиди.

— Бу нима килганларинг? Мен хафтанинг шанба кунига кўйган дарсларимни ким душнабага кўчириди? Сизларда виждан борми ўзи? Қаерда ёзиб кўйибди ўқитувчининг дарснини унинг руҳсатисиз босха кунига кўчиришини? Инглиз тили фанини бир ўтиб кўринглар, қанчалик киин эканини биласизлар. Бошқа мактабда дарсим бўлгани учун бу ердаги дарснини шанба кунига кўйгандим. Ҳамманганинг устингандан ёзаман. Керак бўлса вазирилккача бориб, президент билан учрашаман. Ҳеч кимни йўқ деб ўйладиларинги?! Юкорида мени кўлайдиган таниш-билишларим старли. Истасам бир соатда директор бўлшиш мумкин. Ўзи берган дарсларинг бор-йўги 28 соат бўлса. Унга чиқадиган маоши билан юшади бўладими? Машина олиш учун олган кредитимнинг фоизига ҳам етмайди-ку. Айтиб кўяй, мендан кочиб юрган

раҳбарлар узокка бормайди. Иккича минутда ковушини тўгрилаб кўйишга курбим етади, — деганча хонадаги бўш стулга ўтирган аёлни аввалига танимадим. Кеинин унинг кўшнимиз Абдукарим домланинг кенжеке келини эканлигин билдим.

Абдукарим домла 30 йил мактабимизда директорлик килди. У вактларда мактабимиз битирувчиларининг деялри ҳаммаси институт ё университет талабаси бўларди. Ўқитувчилар мехр билан сабок бергани учун ҳеч ким кўшимча дарсга, репетиторга боринши хаёлига ҳам келтирмасди. Муаллимларимизнинг ҳар бир сўзини, таълим-тарбия борасидаги фикрларни жон кулогимиз билан тинглардик. Ҳеч бир кредит, ойлик маоши ҳақида гапирмасди. Муҳими, устозларимиз ўша вактда жамоатчилик ишларидан ҳам фоал эди. Ҳафтада бир марта биз ҳам мактаб атрофини ободонлаштирища қатнишардик. Айниска, Абдукарим домланинг «Биз берган вазифаларни вактида бажарганинг биз учун бўлса, ўқиганинг, билганинг ўзинг учун фойда. Таълим-тарбия шунчалик муҳимки, уларни бир-биридан ажратиб бўлмайди. Улар орасида танаффус ҳам бўлмайди» деган сўзлари ҳозиргacha мен учун репетиторга беришига ҳам хожат қолмайди.

...Устозим билан сұхбатимиз ўқитувчиларининг дарсдан кўра кредит тўлашни кўпроқ ўйла-

шидан бошланниб, машинасининг кредитини тўлолмай кўшимида дарс олган муаллимнинг жанжали билан тутади. Бошқа куни яна келишинимиз Абдукарим билан хайрлашдиди.

Йўлда кетарканман, оғир ўйлар исказнажасида қолдим. Фарзандларимизнинг таълим-тарбиясини ишониш топшириган устозларимиз дарснинг сифати, таълим ва тарбияда танаффус бўлмаслигини қаҷон тушунниб етади? Таълимда йўл кўйилган биргина хато ёшларимизга акс таъсир килишини улар билиш майдими?

Хозир мактабларда ўқитувчиларининг ойлик маоши кўтарилиган, шаронтлари ҳам яхшиланмоқда. Бироқ таълим сифатидаги ўзгариши учнчалик эмас. Олган дарс соатини маъсуллият билан ўтиш ҳақида-ку айтмасак ҳам бўлади.

Максадимиз устозларимизни уялтириш, танқид қилиш эмас. Аксинча, маъсуллигини ошириш ҳақида ўйладиган вакт келди на заримда. Устозларимиз дарсни маъсуллият билан, сидқидилдан ўтса, боласини олий таълим мусассасида ўқитиб, касб-хунарли килишини ният қилган ота-оналар уларни кўшимча машғулот учун репетиторга беришига ҳам хожат қолмайди.

**Нигина ШОЕВА,
журналист**

ЁШЛАР ТАДБИРКОРИККА ЎҚИТИЛДИ

Давлатимиз раҳбари 2020 йил 25 декабрь куни Ўзбекистон ёшлари форумида «Ёшлар: 1+1» дастури доирасида ишсиз ёшларни касб-хунар ва тадбиркорликка ўқитиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар берган эди.

Тадбиркорликни ривожлантириш, ўз бизнесини йўлга кўйиш иштиёқидаги ёшларни кўллаш, қуляй шароит яратиш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар кўйилаб ёшларимизни ўз имкониятини синовдан ўтказишга ундумоқда.

Айтиш жоиз, бу жараёнда прокуратура идоралари ҳам фабол иштирок этмоқда. Хусусан,

Коракалпогистон Республикаси прокуратурасининг ташаббуси билан 25-27 январь кунлари Ёшлар ишлари агентлиги Коракалпогистон Республикаси бошқармаси ва Савдо-саноат палатаси Коракалпогистон Республикаси бошқармаси билан ҳамкорликда ёшларнинг ташаббуси ва юйларини рўёбга чиқаришига кўмаклашиш мақсадида Ну-

кус шахридаги «Ёшлар маркази»да семинар-тренинг ташкил этилди. Үнда Нукус шахридан 20 нафар, бошқа туманлардан тадбиркорликна бошланни истаганини билдирган 5 нафардан иктидор-

ли ёшлар катнашди.

Ёшларни тадбиркорликка кизиқтириш ва жалб этиш мақсадида семинар-тренинг «Ишлаб чиқариш», «Хизмат кўрсатиш» ва «Қишлоқ хўжалиги» гурухла-

рига бўлинган ҳолда ўтказилди. Үнда ёшларга бизнес режа тузиш, тадбиркорлик субъектини давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби, бўш бино ва ер ажратишнинг қонуний асослари, солик тўлаш каби тадбиркорлар учун кагта аҳамиятга эга кўнімалар ўргатилди.

Семинар-тренинг якунида ёшлар ўзлари тузган бизнес режаларини намойиш қилиши ҳамда иштирокчиларга сертификатлар топширилди.

**Жавлонбек АБДАЛНИЯЗОВ,
Коракалпогистон Республикаси прокуратураси бўлим прокурори**

2023-2024 ўқув йилидан бошлаб ОТМга кириш имтиҳонларида мактаб битирувчиларининг сўнгти 6 йиллик баҳолари ўртача кўрсаткичини инобатга олиш режалаштирилмоқда.

МУРОЖААТНОМА – КЕЛАЖАК ПОЙДЕВОРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга қилган мурожаатида инсон ҳукуқ ва эркинликларини кафолатли ҳимоя қилиш, қонун устуворлигини таъминлашга қаратилган ислоҳотлар янги йилда ҳам изчил давом эттирилиши маълум қилинди.

Унга кўра 2021 йилдан бошлиб фуқаролик, иктисадий ва жиноят ишлари бўйича вилоят даражасидаги судлар битта суд сифатида бирлаштирилади, суд муҳокамасига қадар судда ишларни дастлабки эшитиш амалиёти янги тартиб сифатида жорий этилади.

Мурожаатда тезкор кидирив, тергов ва жазони ижро этиш соҳасида кийноқларнинг олдини олиш тизимини такомиллаштириш зарурлиги, ушбу ҳолатлар ҳали ҳам утраб тургани фуқароларнинг жиддий этироғозига сабаб бўлаётгани таъкидланди.

Бу жараёнда ишни тўхтатиш ёки тутатишга асос етари бўлса, суд ишни аввалигидай терговчи ёки прокурорга қайтармасдан, ўзининг якуни карорини кабул қиласди. Ривожланган демократик давлатларда жиноятларнинг олдини олиш, содир этилган жиноятларни тез ва тўлиқ фош этиш, айбисиз инсоннинг қонунга хилоф равишда жавобгарликка тортмаслик, олий судловнинг барча босқичларда тарафларнинг тенглигини таъминлаш инсон ҳукуклари бўйича умумъэтироғ этилган масалалар саналади.

Шунингдек, процессуал мажбурлов чораларини асосли кўллаш, суд-тергов амалиётида шахсни кийноққа солмаслик, унга шафкатсиз, гайринсоний ёки кадр-кимmatтини камситувчи мумомала ҳамда жазо турларни кўлламаслик, чин кўнгилдан пушаймон бўлиб, жиноятни фош этишига қўмаклашгани учун шахсни жавобгарлидан тўлиқ ёки кисман озод қилиш, жабрланувчиларга етказилган мулкий зарарни қоплаш ҳамда жиноят процесси иштирокчиларининг ҳукуқ ва эркинликларини таъминлаш орқали фуқароларнинг ишончини қозониш устувор вазифаларданди.

Шу маънода мамлакатимизда суд-ҳукуқ соҳасидаги институционал ислоҳотлар доирасида маҳкумлар ва қамоққа олинган шахслар учун куляш шароити яратиш, уларнинг ҳукуқ ва эркинликларига риоя этиш, шаъни ва кадр-кимmatтини ҳурмат қилишга қаратилган комплекс чоралар амалга оширилаётгани эътиборга молик. Бу борада жиноят-ижроия қонунчилигини, шу жумладан, озодликдан маҳрум этиш жойларидан маҳкумларни саклаш шароитини яхшилашни назарда тутивчи қонунчиларни такомиллаштириш концепцияси кабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодекси билан ижтимоий ҳаффи катта бўйлмаган ва унча оғир бўйлмаган жиноятларни содир этиш гани учун озодликтан маҳрум этиш жойларидан сакланадиган шахсларнинг сайловда иштирок этиши бўйича чеклов бекор қилинди.

Айни пайтда янги Жиноят-ижроия кодексини ишлаб чикиш бўйича иш олиб борилемоқда.

Мурожаатда кийноқларнинг олдини олиш бўйича омбудсман ва-колатларини кентгайтириш, жамоатчилик назоратини кучайтириш, омбудсман томонидан ҳар чоракда жамоатчилик вакиллари билан биргаликда тергов изолатори ва жазони ўташ музассасаларига «мониторинг ташрифлари»ни амалга ошириш, Олий Мажлис палаталари ҳар йили омбудсманинг кийноқларнинг олдини олиш бўйича маърузасини эштишиб, бу иллатга бутунлай барҳам бериш бўйича зарур чораларни белгиланиш лозимиги кайд этилди.

Ҳакиқатан ҳам жиноят процессининг барча босқичида жамоатчилик назоратини кучайтириш юқорида кайд этилган салбий ҳолатларнинг олдини олища мухим аҳамият каеб этади.

Шу билан бирга, жиноят ишларини юритиш жараённида оммавий ахборот воситаларининг иштирокига кенг йўл очиш, жиноят ишни юритишга маъсул бўлган мансабдорларни ўқитиш, уларнинг малақасини ошириш, маънавиятнина юксалтиришга қаратилган комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш, жиноят ишларини юритишга рақамли технологиялар, илгор илмий-техник воситалар, замонавий иш усулларни кенг жорий этиши зарур.

Зотан, Ўзбекистонда Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиша энг аввало инсон ҳукуқ ва эркинликларини таъминлаш, уларни олий кадрият даражасига кўтариши мухим аҳамият каеб этади.

Абдужаббор МУЛЛАЖОНОВ,
Бош прокуратура ҳузуридан департамент бўлими бошлиги

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШ – ҲАР БИРИМИЗНИНГ ВАЗИФАМИЗ

Коррупцияга қарши кураш нафақат давлат органларининг, балки ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Президентимиз 2020 йил 29 Декабрда Олий Мажлисга қилган мурожаатда «Коррупцияга токатасизлик ҳаётимизнинг бир кисмига ҳайланнишни керак» деб таъкидлади. Бу иллатта қарши курашда катта ютуқларга эришган давлатлар тажрибасини ўрганиш шуни кўрсатмоқдаки, бунда улардаги давлат ва надавлат ташкилотлари, фуқаролар ва жамоатчиликнинг ҳамкорлиги асосий омиллардан бири бўлган.

Шу ўринда кейинги йилларда мамлакатимизда давлатимиз раҳбарни бошчилигида коррупцияга карши курашни борасида муйайн натижаларга эришилганини таъкидлаш жоиз.

Бу борада бир катор норматив-ҳукукий ҳужжатлар кабул қилиниб, масоғавий давлат хизматларининг йўлга қўйилган, «Коррупцияга карши курашиш тўғрисидаги» конун қабул қилингани, Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг ташкил этилган шулар жумласиданди.

Коррупцияни давлат хизматчиларининг иктисадий ахволини яхшилашмасдан турбий йўқ қилиб бўлмаслиги инобатга олинниб, кейинги йилларда бу тоифадаги шахсларнинг ойлик маошлари кескин оширилганинни жаҳарён муттасил давом этирилаётгани ҳам мухим қадамлардан бири хисобланади. Бунинг самараси ўларок, мамлакатимизда коррупцияга карши курашни килинганини таъминлаш ва хошишини хисобга олиш принциплари асосида, турлари ва тартиби беlegtланган.

Рағбатлантириши конунийлик, адолатлилик, холислик, ошкоралик, фуқароларнинг ҳукуклари, эркинликлари ва конуний манфаатларига риоя этиш, уларнинг шахсий ҳавфсизлигини таъминлаш ва хошишини хисобга олиш принциплари асосида амалга оширилади.

Рағбатлантириши бир марталик тул мукофоти, эсадлик совасининг қиймати белгиланган бўлиб, рағбатлантириши билан боғлиқ ҳаражатлар Ўзбекистон давлат бюджети маблаби ҳисобидан амалга оширилади.

Хулоса ўринда шуни таъкидлаш лозимки, пора олаётгандар ҳам, беряётгандар ҳам ўзимизнинг орамиздаги одамлар. Мазкур иллатни батамом йўқотиш учун аввало одамларнинг дунёкарашини ўзгартирishимиз керак.

да кўмаклашувчи шахсларга, қонунга мувофиқ коррупцияга оид жиноятлар ҳақида ўттиз сутка ичча ўз иштариби билан арз қилган ёки коррупцияга оид ҳукуқбузарликларни бевосита содир этиган шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди.

Рағбатлантириши қўйидаги асослардан бири бўлгандан амала оширилади:

фуқаролар ёки фуқаролиги бўлмаган шахслар пора талаб қилган шах ҳақида ёки ўзларига майум бўлган коррупция ҳақида коррупцияга қарши курашувчи органларга берган хабари асосида бундай ҳукуқбузарликларни фош этилганда;

надавлат ташкорат ташкилотининг ёки бошча надавлат ташкилотининг ёхуд давлат органининг, давлат шитирокидаги ташкилотининг ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошкарни органининг хизматчиси пора тақлифи этиган ёки пора талаб қилган шах ҳақида ёхуд ўзига матдум бўлган коррупция ҳақида коррупцияга қарши курашувчи органларга берган хабари асосида ҳукуқбузарлик фош этилганда.

Низомда коррупцияга оид ҳукуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга карши курашиш тўғрисидаги муносабатни шакллантириш ва унга карши курашиш самарадорлигини оширишда мухим аҳамият каеб этади.

Низомда коррупцияни давлат хизматчиларининг иктисадий ахволини яхшилашмасдан турбий йўқ қилиб бўлмаслиги инобатга олинниб, кейинги йилларда бу тоифадаги шахсларнинг ойлик маошлари кескин оширилганини жаҳарён муттасил давом этирилаётгани ҳам мухим қадамлардан бири хисобланади. Бунинг самараси ўларок, мамлакатимизда коррупцияга карши курашни килинганини таъминлаш ва хошишини хисобга олиш принциплари асосида амалга оширилади.

Рағбатлантириши бир марталик тул мукофоти, эсадлик совасининг қиймати белгиланган бўлиб, рағбатлантириши билан боғлиқ ҳаражатлар Ўзбекистон давлат бюджети маблаби ҳисобидан амалга оширилади.

Хулоса ўринда шуни таъкидлаш лозимки, пора олаётгандар ҳам, беряётгандар ҳам ўзимизнинг орамиздаги одамлар. Мазкур иллатни батамом йўқотиш учун аввало одамларнинг дунёкарашини ўзгартирishимиз керак.

Мэлс РАХМОНОВ,
Буҳоро вилояти прокурорининг ўринбосари

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари мажмуаларини ташкил этиш бўйича
2021–2022 йилларга мўлжалланган манзилли дастур тасдиқланди.

«НОЁБ МУТАХАССИС»

ТҮРТ МАРТА СУДЛАНСА ҲАМ...

Яқинда Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни құсқартырыш вазирлиги юртимиздан чиқаёттән меңнат мигрантлари сонига доир маълумотларни эзолн қилди. Унга күра жами 1 млн. 678 минг 400 нафар юртдошимиз хорижда ишламоқда. Улар орасида мутахассислиги бүйічіа юртимиздан иш тополмай четга отланган олий маълумотли кадрлар борлиги ачинарлидір.

Чунки ўз касбнинг устаси бўлган одам ўз ватанида меңнат килса, бундан жамият ҳам, давлат ҳам бирдек манфаат кўради, юрт тараққий этади. Жиноят ишлари бўйича Бойёвут туманиннинг 2020 йил 14 октябрдаги очик суд мажлиси тағсилотлари билан таниша туриб, беихтиёр вазирликкнинг ушбу баёноти ёдга тушади. Қайд этишишича, илгари уч марта судлантган шахс ўйламай-нетмай мoddий жавоблариги бўлган лавозимга тайинланган. Алдаш, жинонй йўл билан даромад тўплаш, ишони топширилган мулкни талон-торож килиши каби ҳаракатлари туфайли суднинг кора курсисига уч марта ўтирган кишини бир неча из милион сўмлик маҳсулотни саклаш-

га масъул килиб тайинлаш кўзиочқни бўрига топшириш билан баробар эмасми?! Ўтра-махсус маълумотли А.Мирзаев (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ноёб мутахассисмидику, мутасаддиларнинг кўзига ундан бошқа халол-пок инсонлар кўринмаган? 1979 йилда туғилган, 20 ёшга еттунча жиноят кўчаларида кезиши улгурган А.Мирзаев 2019 йилнинг 14 ноябрیدан Бойёвут туманларо «Агрокимёхимоя» минерал ўтилар базаси омбор мудири вазифасида ишлай бошлайди. «Жонкуярлари» 40 ёнда кишининг акли тўлишиб, яхши-емонни фарклай олади деши уни шу ишга кўйишган бўлсалар ажаблас. Афсуски, бундай бўлмади. А.Мирзаев «Фаргонаазот» АЖ ва Сирдарё

вилояти «Агрокимёхимоя» АЖ ўтасида 2020 йил 13 марта тузилган шартномага асосан маҳсулотларни вактичча саклаш учун кабул килиб олди ва нияти бузилди. «Фаргонаазот» АЖнинг бўйруқ-фактурасига асосан «Бойёвут техно кластер» МЧЖга берилиши лозим бўлган 222 млн. 448 минг 10 сўмлик 110 тонна 600 кт карбамидини АЖнинг розилигисиз шахсини аниклаши имкони бўлмаган шахсларга сотиб юборди. Бу билан у «Фаргонаазот»га катта микдорда зарар етказди. Ўргангандан кўнгил ўртсанда кўймас» деганлари шу бўлса

керак. А.Мирзаев 100 тоннадан зиёд ўғитни сатаёттанды ёки жарак-жарак пулларни санаб узур килаёттанды бу ишининг охиривой эканини ўйлаб ўтиради.

Сирдарё вилояти «Агрокимёхимоя» АЖ директорининг топширигига асосан ушбу ўғитни «Фаргонаазот»нинг маъсул ходими иштирокида саноқдан ўтказилганда камомад аникланади. Фалвир сувдан кўтарилигандан А.Мирзаев 2020 йил май ойида ўғитни турли фермер хўжаликларига сотиб юборгани, лекин уларнинг номини аник эслай олмаслиги, айрим ҳолларда ўғит-

ларни ҳақдор фермер хўжаликлигига тарқаттанини тан олди. Унинг кўшичма килишича, бу ишдан база директори ҳамда бошқа мансабдорларининг умумий хабари бўлмаган...

Судда А.Мирзаев енгиллик сўради, етказилган заарни тўлил коплаганини айтib, қайтиб бундай ишларга кўл урмасликка ваъза берди. Суд хукми билан у айборд об топилди ва 1 йил муддатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик лавозимларидан ишлаш хукувидан маҳрум килинди. Ундан давлатта 66 млн. 900 минг сўм жарима ундирилдиган бўлди.

Юртимизда кишлоқ хўжалигини ривожлантириш мухим аҳамиятга эга. Зеро, ушбу соҳа равнақ топса, дехқонларнинг даромади кўпаяди, яъни ҳалқ боййиди. Аммо минерал ўғитлар адолатли тақсимланмаса, агарар соҳа истиқболи сўрек остида колаверади. Шундай экан, соҳани баднафс, нопок кимсалардан тозалаш лозим.

УМИД КУЛИЕВ,
Бош прокуратура бошқарма
АМИБ терговчиси

Кишлоқлардагина эмас, туман маркази ва шаҳарлардаги ҳовлиларда ҳам мол боқиш, иссиқхона қуриб мева-сабзавот етишиши ҳар томонлама рағбатлантирилмоқда. Томорқадан фойдаланмаганларга қўшимча солиқ ҳисобланishi ҳам фойда бераяти. Томорқадан самарали фойдаланиб, ўзидан ортган маҳсулотни бозорга чиқариш урф бўлмоқда.

Томорқачилар бозорларда нарх-навои қишин-эзин бир меъёрда бўлишига хисса кўшмоқда. Кимдадир бозорда савдо килиш имкони бор, кимдадир ўйк. Шу боис томорқачи билан бозор ўтасида воситачилик киливчи олибсотарларга ҳам эҳтиёж бор. Улар орасида ҳалол ишлай-диганлар катори, афсуски, фирибгарлар хам «тириклики» килимоқда.

Багдод туманиннинг Даشت қишлоғида яшовчи Н.А. ўн йилдан бўён мевафурушилик билан шугулланади. Асосан лимонни улгуржи олиб сотишига ихтисослашган. Аввалига тўғри ишлаб томорқачи боғбларнинг пинжига кириб юрган Н.А.нинг феъли айниди. Пулни пулга уриштириб

диган бўлди.

— Лимонни Россияя экспорт киламан, — деди пиҳи қайрилган олибсотар. — Пули бир ойда келади, шунда бераман.

Д.Х. бунгача иккى мавсум олган лимонининг пулни кўнди. Унинг теримчилири лимонни авайлаб узиб, бигта-битта салфетка ўраб, кутиласарга жойлаштириди. Н.А. жами 1905 килограмм лимонни машинага юқлатиб олиб кетди. Бирок орадан бир ой ўтса ҳам 22 млн. 260 минг сўм пулни келтириб бермади. Д.Х. бир неча марта ўйига бориб уни топа олмади. Кучада учратиб қолганида эса турли баҳоналар билан алдаб, кўйинни пуч ёнғокка тўйдириди. Д.Х. унинг ўйига бир ойда кетнаб, бўлиб-бўлиб 14 млн. 760 минг сўм пулни олди. Н.А. ҳар хил важларни рўйб қилиб, колган 7 млн. 500 минг сўм пулни бермай юраверди.

— Ховлимдаги иссиқхонада лимон етишитираман, — дейди фирибгарга алдангланлардан яна бири Н.Д. — 2017-2018

йиллари Н.А. нақд пул бериб лимонларини олиб кеттанди. Декабрь ойи бошларида менга қўнгириқ килди. «Лимонни сотиб тутгаттанинг йўқми, яна борми?» деб сўради. «Бўйла, ҳар килосини етти минг сўмдан сотиб оламан, меванинг пулни ўн беш кунда кўлнингизга бераман, шунга розимисиз?» деди. Аввал лимонини олиб юрган, пулни вактида берганига ишониб шартига кўнди. 355 килограмм лимонни олиб кетди-ю, орадан йитирма-йигирма беш кун ўтди ҳамки, иккى ярим млн. сўм пулни бермади. Қўнгириқ килсан, гўшакни кўттармади. Кейин билсан, маҳалладошимининг 2 тонна лимонини насияга олиб кеттанди...

Дарвоке, Н.А. 2020 йил январь ойида М.Т.нинг ўйига келиб «Россияя анор экспорт килаляман, аиорининг орасига лимонни кўшиж жўнатаман, пулни бир ойда бераман» дейди. Аввал мева пулни вактида бергани учун М.Т. унга ишониб, иккى тонна лимонни насияга, 17 млн. сўмга сотади. Бирор увайдо килган пайди пулни бермади. М.Т. ўйига қатнаб 2 млн. сўмни менингина ундириб олди. Маҳалладоши билан ИИБга берган аризасида Н.А.дан колган 15 млн. сўмни ундириб беришини сўради.

Судда фирибгарнинг айби тўлиқ икрорлигидан ташкиари жабрланувчиларнинг кўрсатмалари, далиллар билан ҳам тасдиқланди. Жабрланувчиларга етказилган заарни тўлиқ ундириши баробарида Н.А.га 5 йил озодликдан маҳрум килиш жазоси тайинланди. Тилхат орқали очида колдирилган, етказилган заарни копласасида, сувдан қуруқ чиқишидан, енгил жазодан умидвор бўлган фирибгар суд залида камоқка олинди.

Бахтиёр БУСТОНОВ,
Бағдод тумани прокурорининг ёрдамчиси

Халқ таълими вазирлиги 2024 йилгача мактаб ўқитувчиларининг ойлигини минг долларга етказишни режалаштирган.

FAOLIYATIDAN

СОЛИҚ ҚАРЗИНИ ҮНДИРИШ ЧОРАЛАРИ ҚҮРИЛМОҚДА

Мажбурий ижро бюроси ва давлат солик хизмати органлари ходимлари ҳамкорлигига ишчи гурӯҳ фаолият юритмоқда.

Қарздор корхоналарнинг мулки хатганиб, қарзни үндириш чоралари кўрилаяпти. Жумладан, МИБ Ромитан тумани бўлумига Ромитан туманларо иктисодий судининг 1-курилиш бошқармасидан 1 млрд. 123 млн. сўм солик қарзини унинг мулки хисобидан үндириш тўғрисида ижро ҳужжати келиб тушган. Қарздор қарзини белгилантан муддатда тўламагани сабабли давлат ижро-чиси томонидан унинг «Howo» русумли юк машинаси ва кўчмас мулклари хатланди. «Howo» автомашинаси 406 млн. сўм, кўчмас мулк 1 млрд. 60 млн. сўмга баҳоланиб, «E-ijro auksion» электрон савдо майдончаси оркали сотувга чиқарилди.

Давлат ижро-чиси огохлантирганига қарамасдан «Amalgul Imomxojaqil» фермер ҳўжалиги раҳбари ижро ҳужжати талабларини бажармагани боис унга ба-

завий ҳисоблаш микдорининг 10 баравари микдорида, яъни 2 млн. 230 минг сўм жарима тайинланди ва тўлиқ үндирилди.

Мажбурий ижро бюроси Поп туманинг бўлими томонидан январь ойининг ўтган даврида олиб борилган ижро ҳаракатлари натижасида 824,2 млн. сўм солик қарзини тўлашни пайсалта солиб келаётган эди. Мажбурий ижро бюроси Қоракўл туманинг бўлими солик қарзини үндириш максадида уларга тегиши мулкларни хатлади. Шундан сўнг улар қарзларини тўлиқ тўлашди.

Давлат ижро-чиси огохлантирганига қарамасдан «Amalgul Imomxojaqil» фермер ҳўжалиги раҳбари ижро ҳужжати талабларини бажармагани боис унга ба-

МАҲКУМЛАРДАН ЖАРИМА ҮНДИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 ноябрдаги «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тизимини янада такомиллаштириш чоратадибайлари тўғрисида»ги фармонида маҳкум жаримани ҳукм қонуний кучга кирган кундан бошлаб ихтиёрий тўлашини кенг татбиқ этишга қаратилган қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш назарда тутилган.

Буюронинг Бухоро вилояти бошқармаси органларида 34 нафар маҳкумдан 712 млн. 803 минг сўмлик жаримани үндириш хакидаги ижро ҳужжати бор эди. 25 кун ичida 491,2 млн. сўмлик 21 та ҳужжатнинг ижроси тамомланди, шундан 10 та ҳужжат бўйича 287,6 млн. сўмлик жарима үндирилди.

Масалан, жиноят ишлари бўйича Қиброй туманининг 2019 йил 24 декабрдаги ҳукми би-

Асилбек ҚАНДАХОРОВ,
МИБ Бухоро шаҳар бўлими давлат ижро-чиси

ТЎЛАМАДИ ВА ҚАМАЛДИ

Жиноят ишлари бўйича Пастдарғом туманинг 2019 йил 3 июндаги ҳукми билан судланган Ж.Б.дан давлатга 44 млн. 600 минг сўм үндириш белгилангандан ғарбий товлаган, оталик мажбуриятини ҳис қилимаган 22 нафар отага нисбатан маъмурий иш, 2 та ҳолатда эса жиноят иши қўзғатилиб, судлар томонидан жазоюритилган.

«Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги конунинг 23-моддасига кўра Ж.Б.га жаримани ихтиёрий равишда тўлаш учун 30 кун муддат берилган. Шунингдек, конунга асосан қарздорининг Ўзбекистондан чиқиши хукуки вактинча чекланган.

Мажбурий ижро ҳаракатлари давомида Ж.Б.дан 3 млн. сўм үндирилган. У турли баҳоналар би-

лан колган 41 млн. 600 минг сўм жаримани тўлашдан бир йилдан ортик вакт мобайнида бўйин товлагдаги келган. Шу сабабли Буюронинг Каттакўргон шаҳар бўлими томонидан Жиноят кодексининг 44-моддаси тартибида үндирилмай колган жаримани жазонинг боши турли алмаштириши хакида жиноят ишлари бўйича Каттакўргон шаҳар судига тақдимнома киритилган.

Мазкур ижро ҳужжати юзасидан жиноят иши очиқ суд мажлисида кўриб чиқилди ва үндирилмай колган 41 млн. 600 минг сўм жарима жазоси 11 ой 20 кун муддатта озодлидан маҳрум киши жазосига алмаштирилиб, қарздор Ж.Б. суд залида камокка олиниди.

Шу сабабли мазкур ижро ҳужжати конунинг 37-моддаси 2-кисмига асосан тамомланди.

Ақбар АМИРОВ,
МИБ Каттакўргон шаҳар бўлими бошлиғи

Маҳаллаларда одобли қиз, иффатли келин ғояларини тарғиб қилиш учун «Аёллар маслаҳат кенгаши» тузилади.

73 МЛН. 726 МИНГ СўМ ЗАРАР ТЎЛАНДИ

Дангарга туманининг Кичиктурк қишлоғига яшовчи У.А. автомобилида бировни уриб юбориб, оғир жароҳат етказади. Унга нисбатан қўзғатилган жиноят иши суд қарори билан ярашув асосида тутатилади.

Бирор учар хайдовчи бундан хуласа чиқармаган экан. Орадан кўп ўтмай яна ўйл ҳаракати коидасини кўпол равишда бузади. Серкатнов йўлда бирварақайга «Тико» ва «Жентра» автомобилларини кувиб ўтга бошлайди. Қарши тарафдан келаётган юк автомобили билан тўкнаши кетинидан кочиб, «Тико» ва «Жентра»нинг орасига кириб олмокчи бўлгандага авария содир этади ва икки инсоннинг умрига зомни бўлади.

Суднинг ҳукми билан У.А.га 9 йилга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди. Шу билан бирга маҳкумдан жабрланувчиларнинг қонуний вакиллари Э.М. ва М.М.га 10 млн. сўмдан моддий ва 10 млн. сўмдан маънавий ҳамда Ў.Н.га 23 млн. 700 минг сўм моддий ва 10 млн. сўм маънавий зарар үндириш белгиланди.

Суд карори бюронинг Дангарга туманинг бўлумига келиб тушгач, жазони ўтётгандан У.А.нинг ота-онаси ва яқинлари билан сухбат ўтказиди. Конун талаблари тўғри тушунтирилган туфайли улар суд карорида белгиланди 73 млн. 726 минг сўм моддий ва маънавий зарарни нақд пулда тўлаб бериши.

Шуҳратбек АРТИКМАТОВ,
МИБ Фарғона вилояти бошқармаси катта инспектори

БОЛАЛАР ОНАСИГА ОЛИБ БЕРИЛДИ

Оила жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланади. Оила тинч бўлса, жамият ҳам тинч ва фаровон бўлади.

Аммо, афсуски, сўнгти вактларда оиласи ҳам кўпайиши фарзандларга ҳам маънан, ҳам руҳан салбий таъсир кўрсатмоқда. Эр-хотиг ажрашгандан сўнг болаларнинг моддий таъминоти ҳамда уларнинг ким билан колиши масаласи кун тартибига чиқади.

Яккабоғлик Незматовлар оиласи ҳам бундан 8 йил аввали орзу-хаваслар билан турмуш курган эди. Ўтган вакт мобайнида оиласа икки фарзанд дунёга келди. Афсуски, уларни баркамол килиб тарбиялашни максад килган эр-хотиг келишпомади ва онла проканда бўлди. Фарзандлар эса сарсон, аро йўлда колди. Шундай вазиятда она болаларни ўт тарбиясига олини учун судга мурожаат килди.

Фуқаролик ишлари бўйича Яккабоғ туманинг 2020 йил 25 декабрдаги ижро вақағасига асосан Б.Незматовдан олти ва уч ёшли фарзандларини ота-онаси тарбиясига олиб бериш белгиланди. Отага ижро ҳужжати талабини бахаризи учун муддат берилди. Аммо у болаларни бермагац, Буюронинг Яккабоғ туманинг бўлими томонидан болалар оласига олиб берилди.

Аммо оиласа энди отанинг ўринни ким босади? Ҳам отанинг, ҳам онанинг меҳрига бирдай муҳтоҷ фарзандлар ўртада сарсон бўлади. Шу сабабдан ажралишдан олдин ота-оналар фарзандлар тақдирини жиддийрок ўйлаб кўришлари керак аслида.

Гулноза ДИЛМУРОДОВА,
МИБ Қашқадарё вилояти бошқармаси катта инспектори

БЕФАРҚ ОТАГА ЖАЗО МУҚАРРАР

Бюоронинг Гулистон шаҳар бўлими томонидан 2020 йилда vogla etmagan фарзандларини моддий таъминлашдан бўйин товлаган, оталик мажбуриятини ҳис қилимаган 22 нафар отага нисбатан маъмурий иш, 2 та ҳолатда эса жиноят иши қўзғатилиб, судлар томонидан жазоюритилган.

Бўлим томонидан Гулистон шаҳридан маҳаллаларнинг фарзандлари оиласи ҳам ходимлари билан ҳамкорликда ажрашгандан оиласа ишлари олиб борилган тушунтириши ишлари натижасида 87 оила ярашилди.

Шу ўринда барча ота-оналардан ўз фарзандларининг келажагига бефарқ қарамасликларини сўраймиз. Фарзандларининг таъминотига, таълим-тарбиясига бефарқ қараган ота-оналарга нисбатан жазоюритилганни эслатиб ўтамиз.

Фахриддин ЭШМАТОВ,
МИБ Гулистон шаҳар бўлими бошлиғи

FAOLIYATIDAN

ҲАР БИР МУРОЖААТ – АЛОҲИДА ЭЪТИБОРДА

Аввало мурожаатлар билан ишларнинг янги тизими ахолининг муаммоларини тўлик камраб олиш ва тез ҳал килини имконини берадигани таъкидлаш жон. Ҳар бир давлат органи, идора ва ташкилотда ишонч телефонлари ҳамда виртуал кабулхоналар ташкил қилинган.

Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси ва унинг худудий бўлимларига 2020 йилда жами 1447 та мурожаат, шундан 316 таси юридик шахслардан келиб тушган. Уларнинг 641 таси ҳал этилган, хусусан, 18 таси қа-

ри асосиз равишда ошиб кетиши, 23 таси сифатсиз дориларни ўтказиши ва дориларнинг файриконуний савдоси билан болглик.

Шу билан бирга, мурожаатларнинг 288 таси Ўзбекистон Республикаси Президентининг сайти оркали ва ҳалқ қабулхоналаридан, 169 таси Бош прокуратура ва департаментнинг ишонч телефонлари оркали келиб тушган.

Жисмоний ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул килишга алоҳида эътибор қарартидан. Қабул жадвалири бошқарма ва худудий бўлимларнинг мъ-

Дориларнинг файриқонуний савдоси билан боғлиқ 23 та мурожаат ечимини топди.

ноатлантирилган, 622 таси бўйича тушунтириш берилган, 84 таси эса жиноят ва маъмурӣ ишлар, жиноят тўғрисидаги хабар асосида тўпландиган материалларга кўшилган, 18 таси аноним деб топилган.

Ҳал қилинган мурожаатларнинг 220 таси тадбиркорлик ҳамда фуқароларнинг хукуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, 122 таси жамият ва давлат манфатларини ҳимоя қилиш, шу жумладан, 96 таси ижтимоий аҳамиятга эга бўлган товарларнинг нархла-

муррий биноларига келган фуқароларнинг барчаси кўриши мумкин бўлган электрон мониторларга жойлаштирилган.

Бошқарма ва унинг худудий бўлимлари томонидан жами 4834 киши, шундан 2587 нафари меҳнат жамоаларида, 892 нафари эса яшаш жойларида қабул қилинган.

Жасурбек САТТАРОВ,
департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси бўйим бошлиғи

Туман ҳокимлигидаги танишим айтди. Ўша

йигит 500 доллар берсин, мен қарор масаласини ҳал киласман деб... Озроқ ҳарражат киласану ернинг конуний эгасига айланасан, нима дединг?!

Иброҳим ўйга толганча уни кузатиб колди. Нима киёла экан?! «Қарор чиқариб бераман» дегани билан пулни унинг кўлига тутказиб кўйиб, кейин ортидан юргуриб юрмасмискан?! Ҳозир шунакалар кўпайиб кетди-ку?! Йўқ деса, шунчак йилдан бўйи шерпликлада фойдаланиб юрган ери кўлдан чиқиб кетсан... Нима киёла экан?!

Илёс юкоридаги таклиф билан яна учтўрт марта унинг ёнига келди. Иброҳимнинг «Пулнинг ҳаммасини бермайман. Олдин қарор кўлимига тегсигин кейин...» деган гапини эшигттач, муроса йўлига ўтди:

– Ҳокимиятдаги танишинни ишонтириш учун озрок бўйса ҳам пул берини керак-да, ука... Агар бу таклифи бошқасига

ЯШИРИН ИҚТИСОДИЁТ – ТАРАҚҚИЁТГА ТУШОВ

Бош прокуратура департаментининг Навоий вилояти бошқармаси ва худудий бўлимлари томонидан қонунларни тарғиб этиш, қонун устуворлигини таъминлаш, ахолининг ҳуқуқий оғигини ошириш, озиқ-овқат ва дорилар нархи сунъий оширилишининг олдини олиш, корупцияга қарши курашиш борасида 2083 та профилактик тадбир ўтказилиб, шундан оммавий ахборот воситаларида 909 марта чиқиш қилинди.

Инсофли тадбиркорларга ёрдам берин, айниқса, тадбиркорларнинг конуний ишларни, ривожланшига тўсиқ бўлаётган сунистъомлчиликларни, коррупцияни фоши этиши борасида олиб борилган тадбирлар натижасида 9 та жиноят иши кўзгатилди.

Бошқарма ва худудий бўлимлар томонидан 2020 йилда жами 117 та жиноят иши кўзгатилди, 151 та маъмурӣ иш юритилди.

Анникларнинг хукуқбузарликлар бўйича давлат бюджетига 43,8 млрд. сўмдан ортиқроқ зарар ва кўшимча солик хисобланган. Шундан 22,1 млрд. сўмнинг ундиришила таъминланган.

Солик тўлашдан бўйин товлаш билан болгил 12 та жиноят фоши этилди. Хорижий валютанинг ноконуний айланасига карши курашиш борасида ўтказилган тадбирларда 19 та хукуқбузарлик анникларни, 14 таси бўйича жиноят иши кўзгатилган, 5 та ҳолат бўйича тўпландиган хужжатлар маъмурӣ тартибида ҳал этилган. Хукуқбузарлардан 41810 АҚШ доллари, 11750 Россия рубли, 207000 Козистон тенгеси ва 176,6 млн. сўм ашёвий далил сифатида олиб кўйилди.

Жумладан, департаментнинг Навоий вилояти бошқармаси хо-

димлари ўтказган тадбирда фуқаро Нуриддин Абуллаев 2020 йил 12 июн куни Навоий шаҳridagi дўконда маҳсус харидорга 5000 долларни 51,6 млн. сўмга согран вактида ушланди ҳамда ундан АҚШ валютаси ашёвий далил сифатида олиб кўйилди. Мазкур холат юзасидан жиноят иши кўзгатилган.

Коррупцияга қарши кураш борасида 9 та жиноят иши кўзгатилди.

Яширин иқтисодиётта қарши курашиш, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг хукукларини химоя қилиш, соғлом ракобатни кучайтиши ва бозорларга сифатсиз маҳсулот кириб келишининг олдини олиш бўйича тадбирлар ўтказилмоқда. 40 та яширин ишлаб чиқарувчilar фоалиятiga барҳам берилди, 4 та жиноят иши кўзгатилди, 36 та ҳолат бўйича маъмурӣ иш юритилди. Хукуқбузарлардан 725,5 млн. сўмлик маҳсулот, хомашё ва ускуналар ашёвий далил сифатида олиб кўйилди.

Ўтган йили 60,4 млрд. сўм нақд пулни банкка кирим килмаслик холатлари анникларни, 11 та жиноят иши кўзгатилди.

мида 16 та маъмурӣ иш юритилб, 44,1 млн. сўмлик маҳсулотлар олиб кўйилган.

2020 йилда бошқарма ва худудий бўлимларга жисмоний ва юридик шахслардан 227 та мурожаат келиб тушган. Уларнинг 152 таси ҳал қилинган, 72 таси юзасидан муаллифларга тушунтириш берилган, 2 таси кўрмасдан колдирилган, 1 та мурожаат бўйича кўриб чиқиш тутилиган.

Айни пайтда департамент ходимлари зиммасига юқлатилган вазифаларни холисона, вижданон бажаришда давом этмоқда.

Улуғбек НОРМИРЗАЕВ,
департаментнинг Навоий вилояти бошқармаси бошлиғи

«ҲОКИМНИНГ ҚАРОРИНИ ЧИҚАРИБ БЕРАМАН»

Ер ресурслари ва давлат кадастри туман бўлимида ишлайдиган Равшанинг (исм-фамилиялар ўзгарилилган) қўнғирофидан Илёс хушёр тортиди. Илёс тушдан кейин унинг хонасига кириб борди. Одатий салом-аликдан сўнг савол назари билан сұхбатдошига қаради.

– Сиз ишлайдиган агофирмада салкам беш гектар ер туман ҳокимлиги захирасини экан... Шу ерга ҳаридор топсангиз-чи?!

– Равшан муддаога ўтиб кўя қолди. – Ҳозир «бог қилимал, ер керак» деб юрганлар озми?! 500 доллар нақд санайдиганин бўлса гаплашинг, туман ҳокимлигининг қарорини чиқартириб бераман...

– Гап йўқ, ука!

Анвал ҳам шунга ўхшаш сұхбатлар бўлиб турган чоғи, Илёс дарров рози бўлиб, баш иргади. Улар узок маслаҳатлашиди. Илёс Равшанинг ёнидан чиққач, тўтри Иброҳимнига борди.

– Ўзинг фойдаланаётган ерга ҳокимнинг қарорини чиқартириб берсан нима дейсан!?

– Майли-ю... – Иброҳим иккисиганча унинг оғзига термулди. – Бунинг илони жиборикин?

– Бўйланда қандок! Ҳозир пулинг бўлса, ҳамма ишнинг иложини килса бўлади.

айтсан, дарров пулни санаб беради. Ўзинг экин экиб юрганинга ер бегона бўлмасин деяланман холос...

Шу сұхбатдан кейин Иброҳим 100 АҚШ долларини олдиндан, колганини эса ҳоким карори чиққач берадиган бўлди.

Келишилган вакт ва жойда Илёс Иброҳимдан 100 доллар кийматига тенг бўйлан 1 млн. 10 минг сўмни олаётгандан хукукини мухофаза қилиши органи ходимлари томонидан ушланди.

Илёс дастлабки суриштирувда бу пулни ер ресурслари ва давлат кадастри туман бўлимида ишлайдиган таниши Равшанга олиб бориши кераклиги, ерга қарорни чиқарип бермоқчи эканини айтгача, тадбир давом этиди.

Бу пайтда Равшан туман марказидаги автомобиллар турарохидага «Жентра» машинасида ўтирганча Илёсни сабрсизлик билан кутар, ора-сира соатига караб кўярди. Нихоят у келди.

– Мана пул... – Илёс машина салонига ўтиргач, когозга ўралган нарсани узатди.

– Канча?

– Беш миллион...

– Яхши!

Равшанинг юзига қувонч юргуда, бирор бу узокка чўзилмади. Қарисидаги бир неча фуқарога кўзни тушди-ю ранги докадек оқариб кетди. У ҳаммасини тушунганди... Равшан ҳам, Илёс ҳам суд хукми билан жиной жавобгарлика тортиди.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Агар эътибор берилса, сўнгти пайтларда «Ер олиб бераман, хокимиятда танишиларим бор», «Ҳокимнинг қарорини чиқариб бераман» деган ваддадар билан таниши-нотаниши фуқароларни алдаб юрган фириғбарлар кўпайиб кетди. Оммавий ахборот воситалари оркали бундай кимсалардан эҳтиёт бўлиш, уларга ишонмаслик кераклиги тарғиб қилинаётганини қарамай, афсуски, уларнинг ваддасига учбай кейин аттаган килиб қолаётгандар ҳам бисёр.

Бундайларнинг тегирмонига сув куйиш ўрнига Иброҳим сингари йўл тутиб, бундай иллалтларга чек кўйинда ҳамма бирғаликда кадам ташласа, ўйлаймизки, фириғбарлик жинонти камаяверади.

Боқижон ҲАҚИМОВ,
департаментнинг Наманганд вилояти бошқармаси катта инспектори

Фарғона ва Урганч шаҳарлари ўртасида мунтазам авиақатнов йўлга қўйилади.
Бу ҳақда «Uzbekistan Airways» матбуот хизмати хабар берди.

МУБОРАКБОД ЭТАМИЗ!

Прокуратура органлари тизимида кўп йиллар хизмат қилиб, юртимида қонунийликни мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшган инсон, прокуратура фахрийси Анатолий Хван табаррук 75 ёшли қарши олмоқда.

У прокуратура органлари тизимида 30 йилдан ортиқ фаолияти давомида турли лавозимларда самарали хизмат қилиб, жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқи ва эркинликларини ҳимоя қилиш каби сабсий вазифаларини бажаришга масъулитлар билан ёндаши.

Самимийлик шафедишилни каби фазилатлари билан ҳуқуқи муҳофаза қилувчи орган ходимлари орасида хурмат қозонди.

Бугун сафимизга кириб келадиган ёш хуқуқшунослар уни қасб сирларини сидқидилдан ўргатган таъжирбали муррабий, меҳрибон устоз сифатида юксак қадрлайди.

Анатолий Хванинг узоқ йиллик меҳнати прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, бир неча марта тақдирланган.

Хурматли Анатолий Григорьевич, таваллуд айёмингиз муборак бўлсин! Сизга усна оила азоларингизга узоқ умр, сиҳат-саломатлиқ, хонадонингизга файзу барака тилаймиз!

Мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшган инсон Ботир Норов табаррук 60 ёшли қарши олмоқда.

У прокуратура органларида 34 йиллик фаолияти давомида турли лавозимларда ишлаб, жамиятда қонунийликни таъминлаш, жиноятчиликка қарши кураш, давлат манфатлари, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бораиди самарали меҳнат қилди.

Ботир Норов иш жараёнда жамоаси билан ҳамнафас, ҳамфир, жамоат ишларидаги ибрат бўлди. Ҳалқининг ҳимоячиси, адолат ва қонунийлик посбони сифатида ҳамкасларига ҳамда ёш мутахассисларга ўрнек бўлгани учун уни таъжирбали муррабий, меҳрибон устоз сифатида юксак қадрлайди.

Ботир Норовнинг узоқ йиллик фаолияти ҳукумат ва прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, «Ўзбекистон Республикаси мустақилларининг бир йилиги» ҳамда «Ўзбекистон Республикаси мустақилларининг йигирма йилиги» эсадлари нишонлари билан тақдирланган.

Хурматли Ботир Имомович, таваллуд айёмингиз муборак бўлсин! Сизга узоқ умр, мустаҳкам соғлиқ, оиласвий тотувлик, хонадонингизга тинчлик ҳамда дастурхонингизга тўқинлик тилаймиз!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратуроси жамоаси ва Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик маркази

Қаримий 30 йил мобайнинда прокуратура идораларида самарали фаолият юритган инсон, прокуратура фахрийси Тўйчибай Хайталиев қўтулға 70 ёшли қарши олди.

У прокуратурадаги фаолияти давомида турли лавозимларда самарали хизмат қилиб, қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқи ва эркинликларини ҳимоя қилиш каби касбий вазифаларини бажаришга масъулит билан ёндашиб, хизмат бурнига содиклиги билан ҳамкаслари хурматига сазовор бўлди.

Мехнатсеварлик, ташаббускорлик, са-мимийлик шафедишилни каби фазилатлари билан ҳуқуқи муҳофаза қилувчи орган ходимлари орасида эътибор қозонди.

Тўйчибай Хайталиевнинг узоқ йиллик меҳнати прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, бир неча марта тақдирланган.

Хурматли Тўйчибай Хайталиев, таваллуд айёмингиз муборак бўлсин! Сизга узоқ умр, оиласвий тотувлик, хонадонингизга осойишталлих ҳамда фарононлик тилаймиз!

Муҳаммаджон Абдуфаттаев 34 йил ҳуқуқни муҳофaza қилиш тизимларida самарали фаолият юриттан. Шу кунларда 70 ёшли қарши олётган устоз фарзандлари ва наහиблари қуршовида кексалик нашидасини сурмоқда.

М.Абдуфаттаев прокуратура ва Бош прокуратура хузуридаги департаментлари тизимларida фаолияти давомида масъул лавозимларда самарали меҳнат қилди.

У қайси вазифада ишламасин, ўз ишига масъулитлар билан ёндашиб, жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқи ва манфатларини ҳимояшини ўзининг шарафли бўрич, деб бўлини. Ҳамиша янги-янги ташаббус қилишдан чарчамади, меҳнатсеварлиги ва фидойлиги билан ҳамкаслари меҳрини, эътиборини қозонди, кўплаб шогирлар етишитирди. Уларга билим ва таъжирасини ўргатишдан чарчамади.

Унинг узоқ йиллик меҳнатлари прокуратура органлари раҳбарияти ҳамда вилоят ҳокимларини томонидан муносиб баҳоланиб, бир неча марта тақдирланган.

Хурматли Муҳаммаджон Аҳмаджонович, таваллуд айёмингиз муборак! Сизга узоқ умр, соглиқ-саломатлиқ, оиласвий тотувлик, хонадонингизга файз-барака, фарононлик тилаймиз!

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

MUASSIS:

O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuratorasi

BOSH MUHARRIR:

Jahongir MAKSUMOV

TAHRIR HAYATI:

Erkin YULDASHEV
Halim BOLTAYEV
Aljon ABDULLAYEV
Hayot SHAMSTDINOV
Utikjon DEXKANOV
Maqsudali QAMBAROV

TAHRIRIYAT
MANZIL:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85

www.huquq.uz

info@huquq.uz

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va egaligiga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtasi nazaridan farqlanishi mumkin.

«HUQUQ» materiallari ko'chirib
bosilganda manba sifatida gazeta
nomi ko'rsatilishi shart.

f — tijorat materiali.

Buyurtma v-4541.
12 474 nusxada bosildi.
Ong'oz bichimi A-3, hajmi 3 bosma toboq.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi
va sahilafalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muhamiri: G. ALIMOV
Sahifalovchi: S. BABAJANOV

Gazeta haftaning payshanba
kuni chiqadi.

Sotuvda kelishilgan narxda

Nashr ko'rsatkichi 231

Gazeta «O'zbekiston»
nashriyot matbaa joyidu uyiда
chop etildi.

Korxonalar manzili: Toshkent shahar,
Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqt: 22.00.
Topshirid: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi
matbuot va axborot agentligida 2009-
yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9 772010 761004

HAFMA

Умаржон ФАЙЗИЕВ,
Тошкент шаҳар прокуратуроси
бўлим бошлиги

Қозоғистонлик ҳайдовчилар гувоҳнома ва «техпаспортлар» олиб юрмаслик ҳуқуқига эга бўлди.

4-FEVRAL 2021-Y.

HUQUQ N° 5

(1254)

11

ҚАЙТАР ДУНЁ

— Ўлсам ўлиб бўлдим! — қизлиқ уйимга кирип борар экманнан, қўшни келиннинг баланд овозда галираётганини эшишиб, остановда тўхтаб қолдим: «Тинчликмикан?! Укамнинг хотини билан жанжаллашма-яптими мабодо?!».

— Шу тұғас ўлмагунча тинчмайман шекилли. Кечи әрзим яна болаларининг ризқинча қийб, опасига кўйлак олиб келиди. Роса тўполон қилдим. «Бугун ишлаб келган пулумиз сизга келтириб бераман» дейди яшшамагу! Пул топгучча ер топ дегани тилим бормади! Қачонгача бошимга бўлан бўлади бу, билмайман...

Яна бир нималар деб жавар, келиним эса жўяли гап айттарға тили алланмай, ўзича «Қўяверинг, асабайлашман... Жигари-да у ҳам...» дейишдан нари ўтмасди.

Вужудимни алланечук хислар агллаб, титор турди. Тез бориб шартта эшикни очдим. Наима менга кўзи тушиши билан юзи дув қизарганинча истиқболимга ошикди:

— Вой, опа, келдингизми?! Шарлангизни ҳам сензмабмиз-а?! Уйдагилар омонми, жи-янлар?

Аввал келиним, кейин қўшни жувон келиб кўриши.

Шу тобда вужудим титрарди-ю, унга бир нима дейшга ўзимда куч тополмасдим. Қўшни жувон авзойим бузуқлигини сезиб, тезигина хайрлашиб чиқиб кетди. Келиним эса менга дастурхон солиш ҳаракатидано тили тинмайди:

— Башортхонни дейман, дойм тилида ҳасрати тошиб турдид. Кунда-кунора чиқиб бир нималарни гапидари, гап тополмайди одам. Отам раҳматли «Шу келинчак билан ҳадеб ҳамсухбат бўлаверманг, феъли чатоқ дер эди. Шунинг учун ўзимга яқин йўлатмайман деганим сари чиқиб келаверади...

— Ҳа, отам раҳматли «Башортар — Марҳаматон учун қайтар дунё... Аллоҳ асрасин шунаقا қайтимида. Астағирилоҳ» дер эди... — дедим ҳазинигина. Сўнгра бундан ўн йиллар муқаддам ўхловимизда бўлиб ўтган раҳматли отам ва Башортхоннинг қайнатоси — Адҳам аканинг сұхбати ҳәлімда гав-даланди. Ўшанда Адҳам ака роса эзилиб йўлгаранди...

— Олам турмушига чиққанига анча йиллар бўлган эса-да, фарзанд кўрганинни биласи, қўшин. Ўнинг тирноққа зор бўлиб, қўйналиб яшатганидан айниқса онам кўп куюнор эди. «Қўзим очиқлигига қозим шуликнинг болали бўлганини кўрсайдим, бу дунёдан армонисиз кетардим» дерди раҳматли онам кўзига ёш олиб.

Ўн йил тоғат қирип яшаган поччам бир куни опам билан ҳовлига кирип келди.

— Энди ортиқ, кутолмайман. Менинг ҳам, оиласидагиларнинг ҳам сабро-тоқати тугади. Қизингиз билан яшамайман. Мен тенгиларнинг болалари мактабда ўқи-

япти. Ҳанифа асли ёмон аёл эмас, жуда яхши, ақлли, ҳушли... Бироқ ота-онамнинг раъйига қарамасам бўлмайди. Улар «хотининг билан ажраш» деб катый талаб кўйишди, — деди.

Онамнинг шундоқ ҳам эзилган боши яна эгилди. Отам ҳам поччамга қарши бир сўз айта олмади. Нима десин бечоралар?! Олам эса йиглавериб қизариб кетган мунгли кўзларини биздан яширишга уринарди нукул.

— Майли, ўғлим, ўзингиз биласиз... Қизим пешонасида борни кўпар... — деди отам баъзур.

Ташқарида турган опамнинг юклари ортилган машина эътиборимизни тортид. Ҳанифа опамни онам қанчалик юлатишга уриннисин, уласидан чиқа олмади. У ўқириб йўлгаранча ўзини уйга урди. Отам бошини чанглалади. Чукур ух тортид. Кўрла-тўшак ва бошқа буюмлар машинадан түшириб, уйга ташилар экан, дарвозамиз олдида текин томоша ишқибоzlари тўпланишиди.

— Ҳа, Ҳанифа ажрашиб келдими? — деди кўйнилардан бири.

— Бечорани худо тирноққа зор қилди-да... Шундай фариштали жувон-а... — деди бошқаси.

Анча вақтгача опам маҳалладагилардан тортиниб, кўчага чиқмай юрди. Ўзингиз ҳам бор неча марта кўнглини кўттаргансиз чиқиб.

Бирин-кетин совчилар кела бошлади. Опамга одам кўйғанларнинг баъзиси хотини ўтган, баъзиси хотин ўйған... Отам-онам ва қариндошлар бамаслаҳат Тўрамирза деган кишига узатишиди. Хотини касаллик билан вафот этган, ёши ҳам катта эмас экан. Бу киши билан ҳам уч-тўрт йил яшаган бўлса-да, барбири фарзандли бўлмади. Тўрамирза поччам тасодифан қазо қўлгача, ўғли ва келинлари эрининг қирқи чиқмаеқ уйдан хайдашибди.

Бу вақтга келиб мен оила куриб, фарзандларим катта бўлиб қолганди. Ҳанифа опамнинг яна бизнисника келиб қолганидан

энг кўп хотиним ташвишга тушди:

— Оббо, ўша поччангиз ўлиб, яна тұғас опангиз бошимизга бало буларкан-да...

— Ундей дема... Бу уйда унинг ҳам ҳаққи бор.

— Одатда ҳорлы ўғилни-ки бўлади, — деди хотиним қошларини чимириб. — Яна ота-онамнинг «хорли қўзимига қолади» деб васият қилишмага гўргайди. Ҳали чапак чалиб қоламиз-ов...

Худойм ҳар кимга умрни ўлчаб бераркан. Опамнинг фарзандли бўлиб, бир оиласидан сифатида яшашини кута-кута онам армон билан бу дунёни тарк эти. Ёстиқдошнинг ўйимидан сунг отам ҳам узоқ яшамади. Онамга жуда суюниб қолган эканим ё опамнинг ғамида қолдидими...

Шунданд кейин Ҳанифа опамни хотиним бош бўлиб яна турмушига узатдик. Лекин пешонасиға фарзанд кўриш баҳти, оиласидан кунваб яшаш наиси қўлмаган экан. Ёш бўлса-да, ўзидан анча катта кишига ёстиқдош бўлган опамга жуда раҳим келарди. Лекин, тўрсиси, ёрдам беришса ҷўчирдим. Чунки хотиним бунни билиб

колгудек бўлса, дунёни остин-устун қилиши тайин эди.

Энг даҳшатлиси, опам учинчи эри ўлгач, одамларнинг ўйда хизматини қилиб, кирини ювиб, мол-қўйини боқиб юрганини билиб турсам ҳам заррacha ёрдам боролмаганин менинг қайнарди. Ахир катта корхоннинг бош механизиман, топши-тушишим бинойидек...

Ана шундада кунларнинг бирауда опамнинг ўлими ҳақида шумхабардан буткул гарансиб ўқолдид. Бироқ хонандаги тўйда хизмат қиласеттанди опам — ота-онамдан ягона ёдгорим эҳтиётсизлик туфайли то уриб оламдан ўтибди. Кенг ҳовлимига опамнинг жасадини олиб келдик. Маърқаларда қариндошларнинг таънили, совуқ қарашларига дош беролмай ўзимни ҳаммадан олиб қочганим... Эслаш жуда оғир.

Ёши кирк, бешга бормаган бўлса-да, ҳаётни давомиди чеккан заборали юзлари, қадоқ кўлларида акс этган опагинам ўзининг гам-аламларини айтиб ёрдам сўрамаганини хотиради, виҳодимни қўйналарди. Ўлиmidan сунг у билан боғлик хотиралар тайиғатди.

Наима рози бўлиб бош иргади.

Чиндан ҳам кўп ўтмай омонатини топшириди. Жундай жанжаллардан безган опам уйдан кетиб қолди. Гоҳ у қариндошникига, гоҳ бунисиникига бориб сарсон-сарғардонлиқда яшаб юрганида ҳам кўзимиз очилмади. Баъзан опам ўйимага келганди биз билан яшашини сўрардим. У эса «Уажон, мен баҳтини тополмаганинга яраш сен хотининг билан тинч яша. Мени худонинг ўзи уриб қўйган...» деб йигларди...

Ҳанифа опам чекаётган изтиробларини айтишга урингану, лекин келиннинг феъли ёмонлигини билгани учун ҳам менга кўйглини очмаган бўлса керар. Чунки аввал унинг аянчи тақдирини кўриб чидай олмай, ўйимизга қайтишга мажбурлаганди. Лекин биз билан кўп яшолмади, хотиним сидирмади. Доим бирор баҳона билан жанжал қилаверди, баҳтиқаролигини юзига солаверди.

Шундай жанжаллардан безган опам уйдан кетиб қолди. Гоҳ у қариндошникига, гоҳ бунисиникига бориб сарсон-сарғардонлиқда яшаб юрганида ҳам кўзимиз очилмади. Баъзан опам ўйимага келганди биз билан яшашини сўрардим. У эса «Уажон, мен баҳтини тополмаганинга яраш сен хотининг билан тинч яша. Мени худонинг ўзи уриб қўйган...» деб йигларди...

Қайтар дунё экан. Мана, ягона қизим ҳам бефарзанд ўтагти. Келин уни ўйга сидирмайди. Хотиним шу қизининг ғамида йиглай-йиглай ўтиб кетди. Ўлиmidan оддин роса тавба қилди-ю барibir фойда бермади... Худо урди бизни... Э-э, бу келин қизимни чиқтиштирмаганинга етмагандек, менинг ош-овкатимга, кир-чиримга ҳам тузукроқ қарамадиганди. Жанжал чиқаргани-чиқарганди...

Кечалари осмонга қараб нола қиласан: «Эҳ, опажоним-а! Кўр кўзим очилиб, энди сизнинг қадрингиз билинёттанди қадэрда-санни! Нахот мени виждан азобига гирифтор қилиб, қайтас опамни билиб кетган бўлсангиз? Дилингизни қаттиқ оғритьган эканимиз, мана, азобини топтапимиз. Келинидан қайтаялти, келинмадан... Бизни кечиринг, опа бизни кечиринг!...

Чамамда мен ҳам узоқ яшамайман, қўшни. Фам адди қиди мени, пушаймонлик адоқ қиди...

Аҳдам ака ўшандана узоқ йиглади, елка-лари синклини-синклини йиглади...

Чиндан ҳам кўп ўтмай омонатини топшириди.

Отам раҳматли бу воқеани Наима келинга айтиган чоги, Башортар билан сұхбатидан эшилтирилганда қайдариди. Ахир катта корхоннинг бош механизиман, топши-тушишим усти сўз қотди:

— Башортат «сизга ҳам қайнонангиз каби худодан қайтиб қолмасин, бола боқа-япсиз» дегим келади-ю, ҳеч тилим бормайди, опа...

— Кўччилик айтиди, кулоқ солмаётган эмиш... — дедим яна ўйга ботиб. — У бу шум тақдирдан хулоса чиқармаётган бўлса, биз чиқарайлик. Бу ҳам ҳаётнинг бир сабоги-да...

Наима рози бўлиб бош иргади.

Чиндан ҳам бу аянчи қисмат ҳаммага ибрат бўлса кошкайди...

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Нуқуқ»

ПАНЖАРА ОРТИГА ЙЎЛ

Аслиддин (исмлар ўзгартирилган) Самарқанд шаҳрида ижара ўйда яшаб, автомобилларни ювиши шохобасида ишлаб юрди. Бу ердаги ишидан кўнгли тўлмай, Тошкентта кетди. Пойтахтда ҳам иш тополмай иккى кун овора бўлди. Яна Каттақўргонга қайтмоқчи бўлиб ярим тунда вилоятга қатнайдиган таксилар турдиган автобекатка келди.

Жасур Каттақўргон туманиндан ўн ишларни билан пойтахтга келиб, қайтища йўловчи олмокчи бўлиб турганди.

Аслиддин унинг ёнига келиб, тонги танишигиди.

— Ўргутданман, исмим Ботир. Чорсу бозорида писта-бодом сотаман, — деди ёғлон гапири. — Каттақўргонга бормокчиман. Акамал олган бодомни кўриб, ортиша рухсат бериб келишим керак.

Ўнини катта савдогардай тутган йигиттингин гапларига содда Жасур ишонди. Ўни айтган манзилига олиб бориб келишига ро-

зи бўлди. Йўл ҳақини 350 минг сўмга келишиди. Яна бир-иккита йўловчи олиб йўлга тушиди. да ҷарчадим, кейин айтган кишилогингизда, ундан сўнг яна Тошкентта олиб бориб кўяман, — деди Жасур.

Жасур машинасини ҳовлисига киргизиб, Аслиддинни ўйга босхади. Хонтахта атрофида сўнг пул олиб чиқинишни айтиб, бирорта ҳовлига кириб, босха томонидан қочиб кетишини ўйларди.

Тонги соат бешларда улар Каттақўргон шаҳрига кириб келишиди. Манзилига етган йўловчи чиплар тушуб колди, машинада фекат Аслиддин колганди. Жасур машинасини ҳовлисига киргизиб, Аслиддинни ўйга босхади. Хонтахта атрофида сўнг пул олиб чиқинишни айтиб, алдаб, захира гидравлигига шу ерда бир кишига 100 минг сўмга сотди. Йўлда метан газ кўшиши шохобасидан газ солди, ўзи йўл четидаги ошонгана кириб оқсалтланди. Аслиддин бирорининг машинасида роса маза килди. Хали ўёқка, хали бу ўёқка миниб юрди. Шу орада автомобилларни ювиши шохобасида машинани ювдириди. Шу ерда бир

кишига машина салонидаги ви-деорегистраторини 25 минг сўмга сотиги юборди. Аслиддин машинани бошқарди, катта трассада кетаёттанди.

...Жасурни эрталаб келини ўйготиб, ҳовлида машина ўйклини айтиди. У югуриб ташқари-га чиқди. Ҳақиқатан ҳам машина жоҳидиётиди. Йўқумни кўйғирор килиб, ха-бар берди.

Аслиддин илгари озодликни чеклаш жазосини ўтаб чиқкан эди. У жазодан хулоса килмай, яна жиноятта гўл урди.

Суд хукми билан Аслиддин би-йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди.

Гафур ТАШНИЯЗОВ,
Самарқанд вилояти прокуратураси бўлым катта прокурори

2-3 февраль кунлари Ўзбекистон футзал терма жамоаси Тошкентда Аргентинага қарши иккита ўртоқлик ўйинини ўтказди.